

Nova Pravda

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Več borbenega duha za socialni napredek

Priobčujemo drugi del govora, ki ga je
imel na delegatskem zboru NSZ v Celju
tov. dr. Joža Bohinjec.

Narodni delavci obžalujemo, da v slovenski
javnosti narodna zavednost ostaja še vedno
preveč teoretičen pojem. Ta beseda ima pre-
malo stvarne vsebine. Delavci morajo ugo-
toviti, da morajo za vsak in še tako neznamen
uspeh vložiti najtežjo borbo z uporabo vseh
svojih organizacijskih in intelektualnih sil.
Od nikoder ne pride samolastna iniciativa, ki
bi v teh velikih borbah vzela v zaščito delav-
ski razred. Spoznati moramo, da socialna mi-
selnost tudi danes ni nikjer bolj vidnejše raz-
vita in da socialen duh pogreša krepkih bor-
cev pri vseh političnih strankah, pri vseh
veroizpovedih in pri vseh ideoloških in idej-
nih gibanjih. Vseposvobod je polno teoretičnih
modrovanj in malo dejanj. Mi bi želeli, da bi
v napredni, demokratični in narodni javnosti
bilo več borbenega duha za socialni napre-
dek slovenskega ljudstva. Pri tem pa prizna-
mo, da takega duha tudi drugod ni. Odklan-
jati moramo hinavščino in laž, ki hoče na
eni strani prikazovati same čednosti, drugo
stra npa psuje z grdimi lastnostmi. Vse vprek
je treba novih pogledov in novih dejanj. Vsi
so potrebni spokorjenja in zboljšanja. Svoje
pogleda obračamo zlasti v sokolstvo, ker ve-
mo, da je ta viteška organizacija v prvi vr-
sti dolžna, da na vseh straneh jača in krepi
praktični socialni duh. Od sokolskih pripad-
nikov pričakujemo borbenih pobud za social-
ne reforme, iz sokolskih vrst mora iziti boljša
miselnost in resnična zavest, da je napredek
naroda brez najkrepkejših socialnih reform,
ki segajo v globino naroda, nemogoč. Mi bi
bili srečni, ako bi spoznali, da v slovenskih
vrstah nimamo samo različnih političnih pro-
gramov in raznih pogledov na svet, temveč
tudi velike razlike v praktični uporabi teore-
tičnih programov. V življenju je premalo re-
sničnega krščanstva, premalo prave napred-
nosti in demokratičnosti. V socialni reakcio-
narnosti so složni združeni pripadniki vseh
političnih smeri in vseh nazornih ideologij.
Zelo žal nam je, da med delavskimi in gospo-
darskimi zbormi ni tesnejšega sodelova-
nja, obžalujemo, da delavska vprašanja re-
šujemo počasi in z naporom vseh sil tako, da
ima delavec vedno občutek, da mu je bila od
mize vržena samo miloščina, mesto da mu je
bila priznana pravica. Zaščito, ki jo delavci
uživajo, bi delavci mnogo bolj cenili in spo-
štovali, ako bi ista prišla spontano in iz pobud
onih, ki morajo zaščito nuditi. Tako pa si mo-
ra vsako, tudi najskromnejšo zaščito delavstvo
težko priboriti. Slovenci smo toliko kulturno
zreli, da bi večja slovenska podjetja ali pod-
jetja na slovenski zemlji morala imeti krepko
razvito socialno politiko v lastnem delokrogu.
Iz tega socialnega hotenja bi moral na vse
strani vreti nov narodni in socialni duh. Go-
spodarski materializem je še vedno preostro
razvit in še vedno zelo brezobziren. Premalo
je zavesti, da smo vsi člani enega narodne-

ga občestva in vsi zapisani eni in isti usodi.
To usodo nam piše veliki zgodovinski čas in
v novo dobo bomo prešli samo kot strnjena
slovenska skupnost, v kateri bo življenje za
vse enako prijetno ali neprijetno. Zato bi bilo
prav, ako bi se za ta prehod v novo zgodovi-
no vsi složni in strnjeno pripravljali in se
izenačili v pravicah in dolžnostih. Kot sim-
bol tega hotenja bi moral med nami svojo
voljo uveljavljati veliki vrhovni socialni svet
iz pripadnikov vseh slojev in stanov. Bistve-
ni del takega vrhovnega sosveta bi morali
biti tudi socialni odseki pri gospodarskih zbor-
nicah. Taki odseki so v današnjih časih nujno
potrebni, ker je najtesnejša kolaboracija med
gospodarskimi in socialnimi interesi nujno
potrebna. Borb med delom in kapitalom ne
sme biti, vsa skrb mora biti posvečena samo
zaščiti ustvarjalnega dela, ker nas bo samo
delo obvarovalo pred morebitnimi katastro-
falnimi dogodki.

Okoli nas divja vojna. Tudi mi smo že v
vojni. V tej vojni si moramo ohraniti kruh
in svobodo. Prisiljeni smo, da mobiliziramo
vse duševne vrline, vso svojo pamet in vso
svojo spretnost. Svojemu življenju moramo
dati novo vsebino. Prepričani smo, da so za
novo vsebino življenja med nami nujno po-
trebne zlasti tudi delavske strokovne organi-
zacije, ki bi morale pri vseh treznih gospo-
darskih in političnih ljudeh uživati kar naj-
večjo moralno in gmotno zaščito in pomoč.
Delavske strokovne organizacije so utrjena
fronta, v kateri delavci kujejo svoj značaj in
krepe svoje obrambne sile in uživajo držav-
ljansko in narodno vzgojo. Na žalost moramo
ugotoviti, da delavske strokovne organizacije
te zaščite ne uživajo, nasprotno, opažamo še
vedno nebroj žalostnih slučajev, ko delavske
strokovne organizacije trpe preganjanje in
omalovaževanje. Tisti, ki v delavskih strokov-
nih organizacijah nočejo videti eno izmed
najučinkovitejših sredstev za duhovno ori-
entacijo delavcev, so škodljivci narodnih in
državnih koristi. Kdor tako omalovaževanje
kaže radi svoje nerazsodnosti je obžalovanja
vreden. Kdor pa dela to zavedno, je tudi polno
odgovoren za ta svoj greh. Tudi ustanova
delavskih obratnih zaupnikov ni tako uvaževa-
vana kot bi morala biti. Zaupniki ne morejo
svojih funkcij v učinkovitem obsegu uvelja-
viti. V prvi vrsti bi morala biti institucija
obratnih zaupnikov za vse obrate obvezna.
Vzgoji obratnih zaupnikov je treba posvetiti
večjo pažnjo. Danes mnoga podjetja vse sto-
re, da delavci volitev svojih zaupnikov ne iz-
vedejo, mnogi podjetniki pa tudi izvoljene za-
upnike omalovažujejo in ne najdejo potrebe
biti z njimi v stikih. Ti pojavi gotovo niso
zdravi in dokazujejo, da v naši gospodarski
politiki ne vlada oni duh, ki se zaveda, da je
potrebno najtesnejše sodelovanje med delom
in kapitalom. Vzgoja gospodarstvenikov, last-
nikov tovarn in večjih obratov se bo morala
v marsičem preobrniti. To vzgojo je treba pri-
četi v šolah. Ne more biti vsak človek legiti-
miran, da vodi velika industrijska podjetja,

če je slučajno sposoben zbrati primerna de-
narna sredstva. Za vodstvo velikih gospodar-
skih podjetij so potrebne poleg gospodarskih
kvalifikacij tudi moralne in etične lastnosti,
predvsem krepka socialna miselnost in velika
narodna zavednost.

Posebno nas boli dejstvo, da tudi delavske
ustanove ne poznajo najtesnejšega sodelova-
nja vsega delavstva. Jasno je, da tako zadrž-
vanje prav delavskih ustanov kvarno vpliva
na miselnost gospodarstvenikov t. j. na
miselnost druge stranke, proti kateri mora
delavstvo uveljavljati svoje pravice. Vodni-
lji delavskih ustanov, ki ne najdejo pota do
tesne povezanosti vsega delavskega gibanja,
se v ničemer ne razlikujejo od onih sovraž-
nikov vsej ljudski potreb, ki na druge načine
ovirajo delavsko samopomoč in delavski stro-
kovni pokret. Naj nihče ne misli, da mi hre-
penimo za častmi in za uplivom. Mi zanem-
vamo samo pravico soodločevanja v vseh pro-
blemih, ki se tičejo delavstva. To pravico
moramo zahtevati zato, ker nas k temu klic
velika odgovornost, ki jo imamo kot narodno
delavski strokovni pokret. Mi se svoje od-
govornosti pred zgodovino zavevamo. Tudi
s tega mesta moramo zlasti na Delavsko zbor-
nico nasloviti ponovno svarilo naj odgovorni
upravitelji zbornice ne preslijo ostrih gov-
orov časa in naj ne prezre vsega, kar se raz-
vija pred nami in med nami. Vsakdo naj ve,
da se zamujeno ne vrne in vsakdo naj se za-
veda, da je kes dostikrat prepozno. Mi smo
lojalno pripravljeni vse storiti, da moramo
in stvarno pomagamo premagovati težave so-
danega časa. Zahtevamo pa zato pravico
soodločevanja pri vseh važnih problemih so-
cialnega in gospodarskega značaja. Odločno
odklanjamo napihnjena in prazna bahanja,
da samo ena delavska strokovna skupina
predstavlja slovenski delavski narodni po-
kret ali da samo ona uživa zaupanje sloven-
skega delavstva. Oseba delavca je tako vsako
ko važna, da nam samo en pristav daje pra-
vico zahtevati soudeležbe pri reševanju pro-
blemov sedanjega časa. Napačno je, ako v
teh razburkanih dneh omalovazujemo manjši-
šine ali pretiravamo z važnostjo in samoogov-
ornostjo večine. Veliki narodi delajo dru-
gače. Morda v normalnih političnih časih
manjšina nima označenih pravic. V sedanjih
časih pa take pravice nedvomno ima. Če teh
pravic manjšina nima, potem ima manjšina
tudi drugačne dolžnosti. Te dolžnosti sme po-
tem manjšina samolastno ustvarjati in si jih
tudi samolastno razlagati. Mislimo pa, da je
klic po vsenarodni enotnosti danes tako re-
sen, kot je resna molitev v urah težav. Delav-
ske ustanove morajo biti za vse delavstvo naj-
krepkejša moralna hrbenica in zaščitnica
vse delavske duhovne solidarnosti in organi-
zacijske povezanosti. Kdor te potrebe ne ra-
zume, ne razume potreb časa.

TOVARIŠ IN PRIJATELJ,

ali si pridobil za „**Nova
Pravda**“ že vsaj enega
novega naročnika?

Industrijske aprovizacije

Gospodarska podjetja, ki zaposlujejo nad 50 delavcev, morajo v smislu uredbe o preskrbi v ustanovah ustanoviti v roku 10 dni svoje lastne aprovizacije. Dolžnost teh konzumnih ustanov je, da preskrbe delavce in nameščence s hrano in kurivom. Dva ali več gospodarskih podjetij v istem kraju more sporazumno osnovati samo eno konzumno ustanovo za svoje delavce in nameščence. Konzumne ustanove so dolžne, da pravočasno preskrbijo potrebne količine moke (pšenice) in koruze ter drv in premoga za vse zaposlene delavce in nameščence in njihove družine. Z odlokom banske uprave se lahko razširi obveza preskrbe tudi na mast, jedilno olje, fižol, krompir in sladkor. Blago se mora prodajati po nabavni ceni. Konzumne ustanove morajo imeti svojo upravo, v kateri bo predsednik oseba, ki jo opredeli uprava podjetja, zastopnik delavskih zaupnikov in dva do štiri člani iz vrst delavcev in nameščencev, ki jih določi predsednik. Uprava konzumne ustanove bo predpisala pravilnik o delu ustanove, ki ga odobri obče upravna oblast prve stopnje. Nadzorstvo nad delom teh konzumnih ustanov reši obča upravna oblast prve stopnje in inspekcija dela. Industrijske aprovizacije so torej dolžne: 1. da pravočasno preskrbe svoje delavce s hrano in kurivom. Založiti se morajo z blagom na zalogo, da v naprej preprečijo, da bi ostali delavci s svojimi družinami, recimo spomladi brez živil in kuriva; 2. da prodajajo blago po nabavni ce-

ni, to se pravi brez režijskih stroškov. Ker se morajo preskrbeti z blagom pravočasno, industrijske aprovizacije ne bodo prizadete vsled eventualnega znižanja cen spomladi; 3. da poverijo vodstvo industrijske aprovizacije delavcem in nameščencem, le na čelu ustanove je zastopnik podjetja. Če bodo industrijske aprovizacije v redu poslovale in če bodo tudi takoj ustanovljene, lahko silno koristijo delavcem in nameščencem. Industrijske aprovizacije bodo lahko delavcem kreditirale blago in poleg tega oddajale po ceni, ki bo nižja od nadrobne tržne cene. Priznamo da se je industrijam naložilo precejšnje breme z obvezo, da morajo ustanoviti lastne aprovizacije. Vendar je pa upoštevati izjemne čase, ki nalagajo industrijam pač dolžnost, da se brigajo za prehrano svojega delavstva. Zastopniki industrije so posredovali pri kr. banski upravi, da bi bili rešeni obveze, da ustanove za svoja podjetja lastne aprovizacije, ker bo banski prehranjevalni urad itak organiziral preskrbo s prehrano in kurivom za vse prebivalstvo. O tej intervenciji so zastopniki industrije tudi objavili poročila, kakor da so že oporočeni ustanavljati aprovizacije. Dokler obstaja uredba o preskrbi v ustanovah, podjetja niso oporočena ustanavljanja aprovizacij. Delavci in nameščenci morajo poskrbeti, da se bo uredba v celoti izvajala in da se bo podjetniškemu izmikanju napravil radikalni konec.

ru njihove smrti pa bodo tudi družine ostale brez podpor in rent, ker se podpore za onemoglost, starost in smrt dajejo samo zavarovanemu članstvu.

Ukinitev nočnega dela v pekarnah

Z uredbo o preskrbi prebivalstva s kruhom je bilo zabranjeno nočno delo v pekarnah in je bilo odredeno, da se ne sme prodajati kruh isti dan, ko je pečen. Delo v pekarnah se sme začeti šele ob štirih zjutraj. S tem je bila rešena ena glavnih zahtev pekarskih pomočnikov, ki so dosegli ukinitve nočnega dela.

Delodajalska združenja so začela akcijo, da bi dosegla razveljavljenje te uredbe če že ne za vse dneve v tednu, pa vsaj za ponedeljek, ter so začeli pekovski mojstri v posameznih krajih ob ponedeljkih z delom že ob epizjutraj.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je sedaj z odlokom št. II-39141 od 29. X. 1940 končno veljavno odredilo, da ostane ukinitve nočnega dela v pekarnah v veljavi, ker z ozirom na prenovel prodajanja svežega kruha ne obstaja niti najmanjši razlog za ukinitve te odredbe.

Obveščamo o tem vse pekarske pomočnike, kakor tudi lastnike pekarn, da se v lastnem interesu strogo držijo določb cit. uredbe, ker je za prekršitev uredbe predvidena denarna kazen do 25.000 din.

Indeks cen Narodne banke

Pri cenah na malo za Ljubljano so nastale za mesec oktober 1940 sledeče spremembe:

v IX. 1939 indeks N. b. 87,9 točk v VII. 1940 indeks N. b. 115,6 točk — podražitev napram IX. 1939 za 31,5 odst., v VIII. 1940 indeks N. b. 121,3 točk — podražitev napram pr. 1. za 3,6 odst., v IX. 1940 indeks N. b. 124,7 točk — podražitev napram pr. 1. za 41,8 odst., v X. 1940 indeks N. b. 128,5 točk — podražitev napram IX. 1939 za 46,2 odst.

Napram septembru 1939 se je dvignil indeks Narodne banke za cene na malo v Ljubljani za 36,8 točk ali za 46,2 odst. Napram septembru 1940 na se je dvignil za 2,8 točk ali 3,4 odst.

Dolenjski popotnik

Neka občina na Dolenjskem je štedljiva na vseh koncih in ne pozna § 219 o. z. Štedljivost občine se kaže pri zvišanju mezd obinskim delavcem za din 0,25 na uro, medtem ko so gotovemu uradniku, lastniku tepe stanovanjske hiše dali seveda več. Sam po stanuje z družino v občinski hiši in plačuje mesečne najemnine 20 din. Seveda je zato dobil trikrat več povška na uro kot prej imenovani delavec.

Poleg tega ima občina še več lepih vrlin. Občina je občina in dela kakor hoče. Slučajno sem prišel v tako občinsko pisarno kjer sem imel uradni opravke. Moral sem čakati precej časa, da mi je prijazen g. uradnik ponudil stol. Odniral je pošto in čital dopis neke občine, ležeče blizu dravske banovine. Pismo je bilo pisano v cirilici, ker ga je dotični urad poslal že prijavljenega za podpis. Občina bi pritisnila samo pečat, g. župan dodal podpis in revala družina bi dobila od neke ustanove podporo. Županu in njegovim družini na občini se ni zdelo vredno pečati se s tako čudno rečjo, ubogi občani pa itak ne rabijo podpore; na tisto, ki jim je po zakonu zajamčena, pa lahko še dolgo časa čakajo. Seveda spisek je bil spisan v cirilici in občina nima činovnika, da bi znal pisati našo slovansko pisavo. Zato se potrdilo odkloni.

Sezonsko delo gre proti koncu, pošteni delavci se odpuščajo, a cianji kot čuvarji ostajajo še vedno na svojem mestu, ker so pač pošteni in go dolenjski delavec. Minimalne mezde so stene 1. X. v veljavo. Par delodajalcev, ki se na minimalne mezde prav dobro razumejo, je plače znižalo. Neki multimitonar plačuje svojim delavcem kar po 14 din na dan; je pa tudi zelo skromen in si ne privoščiti zaradi draginje večerje. Več gospodarjev pravi, da jih minimalne mezde ne tangirajo in bodo upeli samo 8 ur delo. Na videz izvrstna zamisel za šurnik, v resnici pa traja delo od 7 do 12 in od 13 do 14. Nekateri dnevi se pa še podaljšujejo za nameček v škodo delavcev.

Novi mezdni razredi

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je z naredbo St. št. 28.628 določil nove mezdne razrede, ki veljajo od 1. novembra 1940.

Mezdni razred	Dnevni zaslužek v dinarjih	Zavarovana mezda
0	do 10.—	10
1	do 20.—	15
2	nad 20.— do 25.—	20
3	nad 25.— do 30.—	25
4	nad 30.— do 40.—	30
5	nad 40.— do 50.—	40
6	nad 50.— do 60.—	50
7	nad 60.— do 80.—	60
8	nad 80.—	80

V mezdni razred z oznako 0 spadajo samo člani, ki so mlajši od 18 let in zaslužijo na dan do 10.— din ter vajenci, ki so mlajši od 18 let ne glede na višino njihovega zaslužka. Vsi drugi delavci spadajo v odgovarjajoče razrede po višini plače.

Zato se od 1. XI. 1940 spremenijo tudi osnovni prispevki in dovoljeni odbitki:

a) za one, ki so zavarovani tudi za onemoglost, starost in smrt znašajo:

Razred:	na dan	na teden	na dan	na teden
0	1.—	7.—	0.50	3.50
1	2.—	11.—	—	5.50
2	2.—	15.—	1.25	7.25
3	3.—	19.—	1.50	9.—
4	4.—	22.—	1.75	10.75
5	5.—	30.—	2.50	14.50
6	6.—	37.—	3.—	18.—
7	7.—	45.—	3.50	21.50
8	10.—	60.—	4.75	28.75

b) za one, ki niso zavarovani za starost, onemoglost in smrt znašajo:

Razred:	na dan	na teden	na dan	na teden
0	1.—	5.—	0.50	2.50
1	1.—	8.—	0.75	4.—
2	2.—	11.—	1.—	5.50
3	2.—	14.—	1.25	6.75
4	3.—	17.—	1.25	8.—
5	4.—	23.—	1.75	10.75
6	5.—	28.—	2.25	13.50
7	6.—	34.—	2.75	16.25
8	8.—	45.—	3.50	21.50

Opomba:

Pri vajencih in osebah, ki so stare pod 18 let in zaslužijo v gotovini manj kot 10.— din na dan, odtegljaj prispevkov ni dovoljen (§ 35 t. 9. ZOR).

Tablice prispevkov in odtegljajev za vse delovne dni bo urad mogel dostaviti delodajalcem okrog 1. decembra 1940.

Ker iz dosedanjih članskih prijavnic niso povsod razvidne plače, ki jih delojemalci prejemale, bo urad prihodnje dni poslal vsem delodajalcem, ki prijavljajo delavce s članskimi prijavnicami, tiskovine »Ponovna prijava zaslužka«. Delodajalce prosimo, da zelo točno izpolnijo vse stolpce tiskovine za vse delavce, ki so bili v novembru 1940 še v službi do dneva izstavitve tiskovine in jih pošljejo uradu najkasneje v 8 dneh. Delodajalce prosimo, da vpišejo v »Ponovno prijavo zaslužka« imena delavcev po abecednem redu. Delavce, ki jih bodo delodajalci sprejeli v delo po odpravi tiskovine »Ponovna prijava zaslužka«, naj delodajalci na dosedanjih članskih prijavnicah, ki ostanejo še nadalje v veljavi, navedejo višino zaslužka v denarju in naravi.

OUZD v Ljubljani

O zavarovanju gozdnih delavcev

Opazamo, da niso vsi gozdni delavci na področju dravske banovine zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. To ni v skladu z določili zakona o zavarovanju delavcev. S tem se povzroča velika škoda nezavarovanemu gozdnemu delavstvu in vsemu našemu gospodarstvu. Po določilih zakona o zavarovanju delavcev morajo biti zavarovani vsi gozdni delavci, pa naj opravljajo kakršnokoli delo (žaganje, sekanje, tesanje, spraviljanje lesa itd.), ki dajejo svojo delovno moč v našem na podlagi delovnega razmerja to je, da so zaposleni zaradi zaslužka.

Iz obveznosti zavarovanja so izvzeti samo poljedelski delavci (dninarji, hlapi), ki opravijo samo tu in tam kako delo v gozdu in je ves les, ki so ga pripravili namenjen izključno le za porabo v kmečkem gospodarstvu in ne za prodajo. Čim pa je les namenjen prodaji, nastopi zavarovalna obveznost. Zavarovanju so torej zavezani tudi poljedelski delavci (dninarji in hlapi), ki so v službi pri kmetih, ki sekaio les tudi za prodajo in zlasti še, ako sekaio les za lesnega trgovca. Vse gozdne delavce pa opozarjamo na velik pomen zavarovanja. Pravočasno naj poskrbe in se noprigrjajo, da bodo prijavljeni Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev. V letih starosti in onemoglosti, bodo ostali nezavarovani delavci brez podpor in rent, v prime-

Politični pregled

»Hrvatski dnevnik« poroča, da se opaža v Beogradu pomirjenje glede na razvoj zunanjepolitičnih dogodkov. Zaupanje v Nemčijo rase od dneva do dneva in z njim vera,

da je Nemčija odločen činitelj miru na Balkanu

in da je z njo mogoče koristno sodelovanje ne samo na gospodarskem, temveč tudi na političnem področju. So neka znamenja, ki kažejo na poskuse, da bi se izzvala Jugoslavija in se na ta način vojni spopad razširil na ves Balkan. Te spletke pa se po vesti »Hrvatskega dnevnika« niso posrečile zaradi hladnokrvnosti odločujočih činiteljev v Jugoslaviji in zaradi odločne volje Nemčije, ki hoče ostati v prijateljsstvu z balkanskimi in podunavskimi državami.

Nemški poročevalski urad objavlja: Za svojega bivanja v Berlinu 12. in 13. t. m.

je imel predsednik sovjeta ljudskih komisarjev in ljudski komisar za zunanje zadeve Molotov razgovore z voditeljem Nemčije in z zunanjim ministrom Ribbentropom.

Razgovori so potekali v ozračju medsebojnega zaupanja in so dovedli do soglasja glede vseh vprašanj, ki zanimajo Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Podobno izjavo je podala tudi ruska poročevalska agencija Tass. Podrobnosti razgovorov niso znani. Zlasti iz Moskve ni o tem nobenih vesti.

Bolgarski listi so prinesli poročila in slike o tajnem obisku bolgarskega cara Borisa pri nemškem kancelarju Hitlerju v Berghofu.

Bolgarski vladar je potoval v Nemčijo s posebnim Hitlerjevim letalom. Spremljala sta ga v Berchtesgaden zunanji minister Popov in nemški poslanik v Sofiji von Richthoffen. Znano pa ni, kakšna vprašanja sta Hitler in bolgarski vladar obravnavala. Nedvomno je njun posvet veljal velikim dogodkom, ki jih Nemčija pripravlja na Balkanu v zvezi z razvojem dogodkov na Grškem. V bolgarskih vladnih vrstah poudarjajo, da je osebni stik med državnima poglavarjema Nemčije in Bolgarije nedvomno najboljši poročilo, da so bili sprejeti sklepi, ustrezajoči koristim Bolgarije in Nemčije in da so posvetovanja potekla v duhu prijateljskega sodelovanja, od katerega je Bolgarija imela že velike koristi.

V sredo sta se sestala

na Dunaju nemški zunanji minister Ribbentrop in italijanski zunanji minister grof Ciano.

z madžarskimi državniki. Zastopani sta menda tudi Bolgarija in Rumunija. Jugoslavija na tem posvetu nima svojega zastopnika. Glede na to poroča agencija Press Association, da je dopisnik te agencije vprašal nekega člana nemške vlade, zakaj se Jugoslavija ne udeleži dunajskega posveta. Dobil je odgovor, da sta Nemčija in Jugoslavija v vseh vprašanih složni. Jugoslavija je država, iz katere ima Nemčija urejen izvoz in preko nje tudi prevoz iz drugih držav. Zato da ni razloga za prisotnost jugoslovenskega zastopnika na dunajskem posvetu.

Pred voditelji fašistične stranke v Rimu je te dni

govoril italijanski ministrski predsednik Mussolini o vojnem položaju.

Med drugim je dejal, da pade vojna odgovornost le na Anglijo, ki je začela izvajati obkoljevalno politiko proti Nemčiji, zaradi česar da se mora vojna končati z uničenjem Anglije. Italija da je šla v vojno, ker je hotela držati dano besedo in pokazati svojo zvestobo do zveze z Nemčijo. Nato je govoril Mussolini o junaških italijanskih zmagah v Somaliji in Libiji, o složenem bojnem tovarštvu Italije in Nemčije, o angleškem letalskem napadu na italijansko пристanišče Taranto, češ da se ni zgodilo kaj posebnega, in pa o Grčiji. Dejal je med drugim: Po dolgem trpljenju smo strgali krinko državi, ki je zanjjo jamčila Anglija, podli, sovražni Grčiji. Zagotavljam, da bomo polomili rebra Grčiji in je vseeno, ali v dveh ali v dvanajstih me-

secih. Pri tem je Mussolini naglasil, da ima Italija dovolj moštva in sredstev.

Iz Čungkinga poročajo,

da bi Japonci radi sklenili s Kitajci mir.

Maršal Čangkajšek je, kakor poročajo pripravljen pristati na mir z Japonsko edino s pogojem, da prizna Japonska Kitajski popolno enakopravnost in da umakne vso svojo vojsko s kitajskega ozemlja.

Iz Tokia poročajo: Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je novinarjem sporočil, da

so japonske oborožene sile zapustile nekatere dele južne Kitajske, ker bo Japonska te svoje oborožene sile potrebovala na drugem odseku.

Za enkrat sta izpraznjena že južnozahodni del pokrajine Kwantunga in večji del pokrajine Kvangsija, ki sta bili zasedeni v novembru lanskega leta. Na vprašanje novinarjev, koliko je resnice na govoricah, da pomeni izpraznitev velikih mest Nanninga in Jamčava samo začetek popolnega japonskega umika s kitajskega ozemlja, je zastopnik dejal, da o teh govoricah »sploh ni vredno govoriti«.

Te dni so Angleži izvršili

napad na italijanske bojne ladje v italijanski vojni luki Tarantu.

Angleška letala so po Reuterjevi vesti hudo poškodovale tri bojne ladje. Italijansko poročilo pa izjavlja, da je bila poškodovana le ena.

Dne 12. t. m. je bila

v Otrantskem zalivu huda pomorska bitka.

Angleška admiraliteta poroča o tej bitki: Ladje angleške pomorske sile so 12. t. m. proti večeru v Otrantskem zalivu med italijansko celino in Albanijo srečale štiri italijanske prevozne ladje, ki sta jih spremljala dva rušilca. Naše sile so takoj napadle. Ena prevozna ladja je bila potopljena s prvim strelom, dve sta se vžgali in sta z velikanskimi plameni zagoreli in sta verjetno uničeni. Četrta je bila zadeta, toda posrečilo se ji je zbežati s pomočjo umetnega dima. Oba rušilca sta zbežala z razvijanjem največje hitrosti in s pomočjo umetnega dima. O enem je gotovo, da je bil zadet in poškodovan. Angleške sile niso trpele nobene škode.

o ostri letalski vojni med Anglijo in Nemčijo, odnosno Italijo.

Nemška letala napadajo po večini London. Zlasti hud napad pa so zadne dni izvršila na angleško industrijsko mesto Coventry. Angleška letala pa so med drugim bombardirala Berlin in vrsto drugih krajev med njimi posebno močno Hamburg. Dalje so Angleži bombardirali italijanski mesti Bari in Napoli. Po angleških vesteh so v preteklem tednu Angleži sestrelili nad Anglijo 64 nemških in 13 italijanskih letal. V istem času so Angleži izgubili šest lovskih letal, pri katerih so se trije piloti rešili.

V noči na petek so nemška letala izvedla močan napad na Anglijo. Zlasti so

bombardirala industrijsko mesto Coventry.

To je bil doslej najhujši napad, kar so jih Nemci izvedli na Anglijo. Reuter poroča, da so letala z višine na slepo metala bombe na mesto in napravila veliko škodo, zlasti na zasebnih stavbah. Ubitih je bilo čez 1000 civilistov. Mesto je poškodovano tako, da je ni ulice, kjer ne bi bilo odprto vsaj nekaj hiš. Industrijska podjetja, ki delajo za angleško obrambo pa baje niso bila znatno prizadeta. Po pisanju nemškega tiska so nemška letala na mesto Coventry zmetala 530 tisoč kilogramov bomb, od tega 30.000 zažigalnih.

Reuter poroča: Glavni stan francoskega generala de Gaulleja, ki se dalje bori na angleški strani, javlja, da so

svobodne francoske čete pretekli teden zasedle tudi Franceville, drugo največje mesto v srednjeafriški francoski koloniji Gabun.

Mesto je bilo zasedeno brez odpora in brez

žrtev. Zdaj je kolonija Gabun čisto v rokah francoskih čet.

Atenska agencija objavlja: V Epiru in vzhodno od Korice so v teku hudi boji, v katerih so

grške čete spet dosegle uspehe.

Sovražni protinapadi so bili odbiti in naša vojska je zavzela močno branjene sovražne postojanke. Vsi sovražni oddelki, ki so bili še na južnem bregu reke Kalamas, so bili poginani preko reke. Naši oddelki so na dveh točkah izvedli vpade v sovražno ozemlje in so pri tem uničili sovražna municijska skladišča in zaloge živil. Sovražna letala so v velikem številu napadla naše postojanke na bojišču. V letalskih bitkah je bilo sestreljenih sedem sovražnih bombnikov in dve lovski letali. Dve grški letali se nista vrnila v svoja oporišča. Zadnja poročila o položaju na bojišču pri Korici javljajo, da zbirajo Italijani ojačenja in se pripravljajo na protinapad. Doslej so Grki vse protinapade odbili. V severovzhodnem delu okolice Korice so Grki znova napredovali. Zdaj Grki s svojim topništvom obvladajo večino cest, ki držijo proti Korici. Pri bojih za Korico je oddelek 130 italijanskih tankov zašel v položaj, da bi bil ujet in se je zato umaknil na nevtralna tla.

Japonski listi javljajo, da

so med Francosko Indokino in Siamom v teku obmejni boji

in da vlada prav za prav že vojno stanje. Ob meji Indokine je zbranih baje že 100.000 siamskih vojakov. Iz Bangkoka odhajajo neprestano vojaki na mejo.

Japonski listi

ostro napadajo Zedinjene države in Anglijo, češ da se obe pogajata za sklenitev pogodbe o medsebojni pomoči, ki bi bila v prvi vrsti naperjena proti Japonski.

Listi pišejo, da hočeta Amerika in Anglija zmanjšati japonski vpliv na Daljnem vzhodu in da skušata pridobiti Siam na svojo stran. List »Kokumin Shinbun« piše, da je udeleževanje Zedinjenih držav in Anglije naperjeno proti azijski celini. Amerika odločno zanika vesti, da so Zedinjene države, Anglija in Siam sklenile sporazum glede skupne obrambe proti Japonski.

V nekem govoru v Edinburghu je izjavil podtajnik angleškega ministrstva za informacije Nicolson, da

morajo biti Angleži pripravljeni na možnost nove nemške mirovne ofenzive v bližnji bodočnosti.

Nicolson je dejal, da se morajo Angleži zavedati, kaj bi pomenil novi red, ki ga namerava Nemčija uvesti v Evropi. Dejansko bi to pomenilo, da bi bila Nemčija potem edina industrijska država v Evropi, vse druge pa bi bile kmetijske. Novi red, ki si ga zamišlja Anglija, pa bi pomenil osvoboditev vseh evropskih narodov. Ta novi red bi pomenil svobodno sodelovanje vseh narodov na podlagi človeških pravic. Nicolson je dejal, da mora biti Anglija pripravljena, da po vojni sprejme razsodbo glede posesti svojih kolonij in pristane na to, da bi bile njene kolonije na razpolago vsemu svetu. Nobena žrtev nam ne sme biti prevelika, je dejal Nicolson, za novo ureditev sveta. Dalje je stavil Nicolson predlog, naj bi vse države na svetu opustile vojno letalstvo. Obstojalo naj bi samo skupno mednarodno vojno letalstvo, ki bi lahko uspešno preprečilo vse spore med državami. Vse države naj bi temu mednarodnemu letalstvu stavile na razpolago svoja oporišča.

Angleški tisk je posvetil mnogo prostora obisku Molotova v Berlinu. »Times« se omejuje na ugotovitve, da berlinski razgovori služijo samo okrepitvi sodelovanja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. »News Chronicle« pa mnogo bolj črno gleda. List opozarja na to, da Molotov ne bi bil prišel v Berlin s tolikim številom izvedencev, če bi osnove za okrepitev sodelovanja med Moskvo in Berlinom bile že vnaprej izdelane. List smatra, da lahko pride v prihodnjih dneh do iznenađenja z objavo novega sporazuma, ki bi moral imeti še hujše posledice kakor nemško-sovjetski dogovor o prijateljstvu.

Anglija mora biti za vsak primer pripravljena na najslabše in takoj mora storiti potrebne ukrepe.

Predvsem je treba okrepiti vojni položaj Anglije na Bližnem vzhodu in z vsemi sredstvi preprečiti vdor nemških in italijanskih sil proti Siriji. Treba je okrepiti tudi podporo Grčiji in dati vso pomoč Turčiji. Nemčija mora na svoji poti proti Sueškemu prekopu naleteti na nepremostljive ovire.

V nekem govoru je izjavil ameriški mornariški minister polkovnik Knox, da bodo Zedinjene države nudile Angliji vso možno pomoč z edino omejitvijo, da pri tem ne bo trpela obramba Amerike same. Hkratu je rekel Knox, da

bod lahko Zedinjene države v kratkem prav tako nudile izdatno podporo tudi Kitajski, kakor jo zdaj nudijo Angliji.

Knox je dejal, da ne bodo pristale Zedinjene države na politiko pomirjenja za vsako ceno z nikomer na svetu. Dalje je svaril Američane pred nevarnostjo notranjih sovražnikov in možnostjo izdajalcev. Razen tega je dejal, da je trenutno v Španiji cela divizija nemškega vojaštva v civilnih oblekah, češ da bodo Nemci v najkrajšem času izvedli preko Španije napad na Gibraltar in od tam dalje na Afriko. — K Knoxovi izjavi, da je divizija nemškega vojaštva v Španiji, trdijo v Londonu, da jim o vsem tem ni nič znano.

Angleški minister za vojsko Eden je imel po radiu govor o položaju na Srednjem vzhodu in je med drugim rekel: Bodočnost Srednjega vzhoda v varnih rokah.

Angleške postojanke na Srednjem vzhodu se stalno krepijo.

Angleški vojaki imajo tam najboljše orožje. Znaajo z njim ravnati in zavedajo se svojih dolžnosti. Prav tako tudi dobro vedo, da vsak teden, ki preteče, angleško moč krepi. Angleški vojaki so čedalje bolj izurjeni in sposobni za končno zmago.

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
1. izdaja
1947

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: telice in voli I. po 9 do 9.50, II. po 8.50 do 9, III. po 7 do 8, krave po 7.50 do 8, II. po 6 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 9 do 10, II. po 9; v Mariboru: voli I. po 8.50, II. po 8, III. po 7.50, telice I. po 8.50, II. po 8, III. po 7.25, krave I. 7.50, II. po 7, III. po 5.50, teleta I. po 9, II. po 8; v Murski Soboti: voli I. po 7 do 8, II. po 6 do 6.50, III. po 5 do 6, telice I. po 6.50 do 7.50, II. po 6 do 6.50, III. po 5 do 6, krave I. po 5 do 6, II. po 4 do 5, III. po 3.50 do 4, teleta po 7.50 do 8.50, II. po 6 do 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: pršutarji po 14 do 15, v Mariboru: špeharji po 12, pršutarji po 17.50, v Murski Soboti: pršutarji po 12 do 13, v Dravogradu: špeharji po 15, pršutarji po 13, v Kranju: špeharji po 16 do 18, pršutarji po 14 do 15, v Krškem: špeharji po 12, pršutarji po 10 din.

KRMA. V Ljubljani: seno 75 do 150, slama 60, v Mariboru: seno 115, slama 65, v Murski Soboti: seno 65 do 90, slama 35 do 45, v Dravogradu: lucerna 150, seno 120, slama 45 do 50, v Kranju: lucerna 150 do 170, seno 125 do 150, slama 75, v Krškem: lucerna 150, seno 120, slama 60 din za 100 kilogramov.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani: goveje 24 do 26, telečje 28, svinjske 10, v Mariboru: goveje 26, telečje 27, svinjske 9, v Murski Soboti: goveje 20 do 24, telečje 24 do 26, v Dravogradu: goveje 24, telečje 26, svinjske 8 din za kilogram.

VOLNA. V Dravogradu: neoprana 40, oprana 70, v Kranju: neoprana 54 do 58, oprana 72 do 80 din za kg.

MED. V Ljubljani 30, v Murski Soboti 25 do 40, v Dravogradu 28, v Mariboru 29, v Kranju 24 do 26, v Krškem 30 din za kg.

VINO. Pri vinogradnikih v krškem okolišu se je dobilo navadno mešano vino po 8 do 10, finejše sortirano pa po 10 do 12 din liter.

ZITO. V Ljubljani: ječmen, rž in turščica 450 do 500, oves 400 do 450, v Mariboru: pšenica 450, oves 375, turščica 435, v Murski Soboti: ječmen 290 do 310, rž 320, oves 300, turščica 300, v Dravogradu: pšenica 400,

ječmen 350, rž 400, oves 300, turščica 350 do 400, v Kranju: pšenica 450, ječmen 450, rž 425, oves 375 do 400, turščica 390 din za 100 kg.

MOKA. V Ljubljani: pšenična 5 do 9, turščica 5 do 5.50, ajdova 6.50 do 9, v Mariboru: pšenična do 8.50, turščica 3.75, ajdova 7.50, v Dravogradu: pšenična 5 do 9, turščica 4.25, ajdova 6.50 do 7.50, v Kranju: pšenična 5.50 do 9, ržena 5.50, ajdova 7 do 10, turščica zdrob 6.50 din za kg.

DRVA (trda). V Ljubljani 145 do 170, v Mariboru 175, v Murski Soboti 180, v Dravogradu 110, v Krškem 120, v Kranju 140 do 150 din za kubični meter.

MESO. V Ljubljani: goveje I. predni del 16, zadni del 18, II. predni del 13, zadni 15, svinjina 18 do 24, v Mariboru: goveje I. predni del 16, zadni 18, II. predni 13, zadni 15, III. 12, svinjina 21, v Kranju: goveje I. predni del 16, zadni 18, II. predni 15, zadni 17, svinjina 22 do 24, v Murski Soboti: goveje I. predni del 14, zadni 16, II. predni 12, zadni 14, svinjina 15 do 17, v Dravogradu: goveje I. 17, II. 14, svinjina 20 do 22 din za kg.

KROMPIR. V Ljubljani 150 do 200, v Mariboru 160, v Murski Soboti 120, v Dravogradu 175 do 200, v Kranju 175 do 200, v Krškem 150 din za 100 kg.

ZABELA. V Ljubljani: slanina 23 do 26, svinjska mast 28, v Mariboru: svinjska mast 28, v Murski Soboti: slanina 23 do 25, svinjska mast 26 do 30, v Dravogradu: slanina 25, svinjska mast 28, v Krškem: slanina 24, svinjska mast 28 din za kg.

JAJCA. V Ljubljani 1.75 do 2, v Mariboru 1.75, v Murski Soboti 1.20, v Dravogradu 1.50, v Kranju 2.25 din za kos.

MLEKO. V Ljubljani 2.50 do 3, v Mariboru 3.50, v Murski Soboti 2, v Dravogradu 2.50, v Krškem 2, v Kranju 2.75 do 3 din liter.

SIROVO MASLO. V Ljubljani (čajno) 44 do 48, v Mariboru 37, v Dravogradu 40, v Kranju 44 do 48, v Krškem 48 din za kg.

FIZOL. V Ljubljani 6 do 7, v Mariboru 6, v Murski Soboti 4 do 5, v Dravogradu 7 do 8, v Kranju 5 do 10, din za kg.

Sejmi

- 25. novembra: Teharje, Domžale, Skofja Loka, Krško, Guštanj, Ptuj (kramarski sejmi), Dobje, Lemberg;
- 28. novembra: Prosenjakovci;
- 29. novembra: Rakek;
- 30. novembra: Celje, Kočevje, Turjak, Tržič, Vače, Veržej, Planina pri Logatcu.

F. Gobey:

10

Umor na plesu

XI.

Nointel je šel po stari navadi med južino in kosilom v svoj klub. Tu je naletel na Lolifa, ki se je zadovoljno nasmehnil, ko ga je opazil.

»Dober dan, stotnik!« mu je zaklical. »Videl sem vas pri pogrebu nesrečne Julije. Žal nisem mogel ostati tam do konca, ker sem moral iti k preiskovalnemu sodniku. Marš kaj bi vam rad povedal.«

Med tem je prišel sluga in izročil Nointelu majhno pismo. Stotnik pisave na ovitku ni takoj spoznal. Neizmerno pa se je začudil, ko je ugotovil, da mu piše general Simancas.

»Da vidim, kaj mi sporoča,« je pomislil. »Le kaj hoče?«

In bral je:

»Dragi gospod stotnik!

Markiza Barancosova me je prosila, naj vam sporočim, da danes, v torek, ne sprejema gostov. Bolehna je in moj prijatelj Galmier sodi, da se še nekaj dni ne bo toliko pozdravila, da bi lahko zapustila dom. Ko je snoči pri markizi večerjal, se je ona spomnila, da ste ji obljubili svoj obisk. Ker ne mara, da bi se vi zastonj trudili, me je prosila, naj vam sporočim, da ji je zelo nerodno, ker se mora odreči obisku, ki bi jo bil sicer zelo veselil.

Sprejmite, cenjeni gospod, izraze mojega spoštovanja!«

»In ona je izbrala tega lopova, da me o tem obvesti!« je pomislil stotnik. »To je morda najtežji dokaz med vsemi! Simancas je postal njen tajnik, zdravi jo pa doktor Galmier. Kaj naj storim? Ne vem, kaj bi bilo Berti bolj v korist: da rešim markizo obeh vsiljivcev, ali da oba prisilim, da markizo ovadita sodišču...«

Tedaj je Prebord, ki je bil tudi poleg, vpraša Lolifa:

»Povejte mi, ali bodo res izpustili tisto komedijantko, ki je umorila Orcivalovo?«

Lolif ni odgovoril, ker ga je Nointel odvedel v drugo sobo. Stotnik je namreč mislil, da bi utegnil od njega zvedeti kaj novega.

»Kakor sem slišal, se zelo zanimате za razpravo, ki se pripravlja,« je rekel Lolif stotniku.

»Jaz? Kolikor po listih berem.«

»Pa vendar ne smete in ne morete biti ravnodušni zaradi prijatelja Darcyja, ki nedvomno želi, da bi bila Julija maščevana. Toda čeprav vodi preiskavo njegov pravi stric, sem vendar jaz o vsem dosti bolje obveščen kakor Gaston.«

»To vam rad verjamem, ker je stric zelo molčeč človek.«

»Jaz sem kot priča pod prisego vse izpovedal. Vendar pa mi to ne more braniti, da ne bi tudi svojim prijateljem povedal vsega, kar vem.«

»Če bi hoteli...«

»Vedeti morate namreč, da me o vsem ob-

vešča neka oseba, ki ve vse. Lahko si mislite, da bi ta oseba izgubila svoje mesto, če bi kdo zvedel zanjo. Seveda me ta obvestila tudi nekaj stanejo.«

»Bog ve, ali je ta denar dobro naložen...«

»Sami boste lahko presodili. Poslušajte me! Ko so preiskali stanovanje gospodične Lesterelove, so našli tam košček pisma, v katerem je Orcivalova vabila Berto na sestanek v operi.«

»Ob kateri uri?« je vprašal Nointel, ki Gastona od včeraj še ni vedel.

»Tega mi moj zaupnik ni povedal. Toda nič ne de. Glavno je, da je osumljenka res prišla na ples. Ko pa je bila včeraj prav zaradi tega zaslišana, sploh ni marala odgovarjati.«

»Drži se pač pravila, da je molk zlato.«

»Toda ta pregovor to pot ni najbolj srečno izbran. Za sodnika je molk znamenje krivde. Včeraj je namreč uradnik s policije pregledoval popis izgubljenih in najdenih predmetov. Na tem popisu je tudi ženski domino, ki so ga našli v noči od sobote na nedeljo. Zvečer so tudi že ugotovili, v kateri trgovini je bil ta domino s krinko vred kupljen. Prodajalko so davi ob devetih soočili z obtoženko...«

»Ki je vse tajila.«

»Ne, samo jokala je. Prodajalka je vse natanko opisala in tako ni niti najmanj dvoma, da je bila Lesterelova res na plesu.«

»Seveda. Domina ni potrebovala za petje.«

»Vse skupaj je vrgla iz voza, ko se je vračala iz opere.«

»In kje so stvari dobili?«

»Dva stražnika sta jih našla na Violetti-nem nasipu.«

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 19. t. m. v devizah (prve številke službeni, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.35 do 178.55 (za 216.86 do 220.06) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 445 din

Drobne vesti

= **Odsek za uravnavano kmetijsko gospodarstvo in prehrano.** Ministrstvo za kmetijstvo je sporazumno s ministrom za notranje posle izdalo odlok, s katerim se pri kmetijskem oddelku banske uprave v Ljubljani ustanavlja poseben odsek za uravnavano kmetijsko gospodarstvo in prehrano, in sicer kot šesti odsek tega oddelka. Glave na ta odlok je odredil g. ban, da je začel novoustanovljeni odsek za uravnavano kmetijsko gospodarstvo in prehrano poslovati 15. t. m.

= **Izvoz vina iz Slovenije.** Prejšnji mesec je bil velik izvoz vina iz Slovenije, in sicer po večini v Nemčijo. Izvožena so bila štajerska vina v količini 398.480 litrov. Od januarja do 3. oktobra je bilo izvoženo iz Slovenije skupno 1.442.595 litrov vina od tega v Nemčijo 1.391.036 litrov.

= **Izvoz turšice naj se omeji.** V dvorani Trgovske zbornice v Beogradu je bil te dni občni zbor Združenja izvoznikov kraljevine Jugoslavije. Na zboru je govoril predsednik Stanojević o gospodarskem položaju v naši državi v zvezi z izvozno trgovino. Opozoril je med drugim na potrebo, da se zmanjša ali pa čisto ustavi izvoz turšice iz naše države zaradi splošno slabe letine.

= **V septembru so se povečale vloge v slovenskih hranilnicah za 5.8 milijona dinarjev.** Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah narasle v septembru vloge na knjižice za dva milijona na 766 milijonov dinarjev, v tekočem računu pa za 3.8 milijona na 224 milijonov skupaj pa so vloge narasle za 5.8 na 990 milijonov dinarjev. Povečanje vlog se opaža pri 11 hranilnicah, medtem ko se je število vlagateljev povečalo pri 10 hranilnicah in znaša 125.563. Ti zelo razveselivi podatki kažejo zaupanje vlagateljev v hranilnice in v denarne zavode in zavest, da je varčevanje koristno in potrebno zasebnemu in javnemu gospodarstvu.

»Zakaj ni šla rajši domov in jih tam uničila?«

»Da bi zmešala sledove.«

»Potem bi bila storila pametneje, če bi bila vse skupaj zagnala v reko, ne pa pustila ob njej.«

»Dragi moj, zločinci ne premišljajo vsega. No recite mi, ali vam nisem prinesel dovolj novic?«

»Vi se s takšnim iskanjem zabavate. Mene ne zanima kriminal. Rad poslušam zanimive reči, toda čez četrte ure jih že pozabim.«

Ko se je z Loliom vračal v veliko dvorano, je pomislil:

»Če bo mogoče ugotoviti, da sta stražnika našla domino pred tretjo uro jutraj, bo Berta rešena, ker je bila Orčivalova umorjena ob treh.«

Komaj je Nointel sedel v udoben naslanjač, že je moral spet vstati. Sluga mu je prinesel posetnico. Pogledal jo je in prebral: Crozon.

»Vraga,« je pomislil, »ali je mar že zvedel ime zapeljivca svoje žene?«

»Kje pa je gospod?« je potem vprašal.

»V čakalnici sta dva gospoda.«

»Kako? Prinesli pa ste mi eno samo posetnico.«

»Gospod, ki je dal posetnico, je v spremstvu onega drugega gospoda.«

»Dobro. Recite jima, da pridem takoj.«

»Le koga je privedel s seboj ta morski volk? Če ni morda zapeljivec. Kakor je Crozon neumen, bi utegnil tudi to storiti.«

Ko je prišel v čakalnico, je zagledal kapitana, ki je stal ravno kakor strelovod, pri tem pa kar streljal z očmi. Poleg njega je stal suh možak, ki je bil očitno v hudi za-

Novice

* **Spremembe na vodilnih mestih naše oborožene sile.** S kraljevim ukazom je postavljen za komandanta našega vojnega letalstva armadni general Dušan Simović, ki je bil doslej komandant sarajevske armije. General Simović spada v vrsto naših najboljših oficirjev in med one može, ki so si stekli velike zasluge v naših borbah za osvobodjenje in zedinjenje. Posebej je na glasu strokovnjaka za vojno letalstvo. Z istim kraljevim ukazom je postavljen za komandanta primorske armije armijski general Miloško Janković, ki je do nedavna opravljal posle komandanta vojnega letalstva ter bil dve leti prvi pomočnik generala Simovića. General Janković spada med naše najmlajše armijske generale. Za komandanta sarajevske armije je postavljen namesto generala Simovića armijski general Cukavac Vladimir, za komandanta pete armije pa armijski general Bogoljub Ilić, dosedanji pomočnik vrhovnega inspektorja naše oborožene sile kneza namestnika Pavla. Oba generala sta tudi naši ožji tajnosti dobro znana, saj sta oba svoj čas poveljevala dravski divizijski oblasti v Ljubljani. Vsi omenjeni generali veljajo za odlične vojaške strokovnjake. Na razpolago za ministra za vojsko in mornarico sta postavljena generala Vojin Maksimović, inspektor državne obrambe, in Živko Stanisavljević komandant primorske armade. Za inspektorja državne obrambe je bil imenovan general Peter Ljubičić, za njegovega pomočnika pa divizijski general Čedomir Stanojević.

* **Knjige Vodnikove družbe izidejo te dni.** Letošnji knjižni dar obsega 1. Vodnikovo pratio za leto 1941., ki je spet prava sodobna ljudska čitanka s slikami (uredil jo je Pavel Karlin), 2. povest Eda Deržaja »Pod Špičko«, močno pripovedno delo iz kraljestva naših gora, nagajeno z Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe, 3. Ilke Vaštetove »Rožno devico«, zanimivo povest iz napoleonske Ljubljane, in 4. z mnogimi risbami opremljeno knjigo inž. kemije Jakoba Turka »O rastlinski, ljudski in živalski prehrani«, odlično poljudno delo priznanega strokovnjaka. Vse knjige so skrbno tiskane. Vsa izdaja stane 20 dinarjev. Opozorjamo vse dozdajšne in nove člane, da bodo knjige prav kmalu na izidu razprodane. Kdor se torej ne bo takoj prijavil svojemu krajevnemu poverniku ali

dregi. Obleden je bil prav preprosto, skoraj siromašno za razkošje, ki je vladalo v klubu.

»Gospod Bernaš, prvi strojnik na moji ladji,« je zamolklo dejal Crozon.

»Veseli me,« je odvrnil Nointel. »Povejte mi, prosim, s čim vama lahko ustrežem.«

»Ali si ne morete misliti, kaj želiva?«

»Ne.«

»Gospod je moja priča.«

»Tako? Razumem. Pričakovano pismo ste dobili. Zdaj veste, s kom se boste morali pomeriti, pa ste tega gospoda izbrali za pričo. Veseli me, ker vas ta gospod pozna bolje od mene in bo torej tudi kot priča spretnejši.«

»Ne pretvarjajte se!« je vzkliknil kapitan. Z vami se mislim boriti in zato sem privedel tega človeka. Tu imate nedvomno dosti prijateljev. Izberite enega izmed njih, pa pojdimo. Spodaj v vozu imam meče, sable in pištole.«

Stotniku se je zazdelo, da sanja, toda prav nič zmeden ni bil.

»Zakaj bi se pa radi z menoj borili?«

Crozon je zamrmral skozi zobe:

»Šalite se, toda to šalo boste drago plačali!«

»Nič se ne šalim, ampak vas prosim, da mi na vprašanje odgovorite!«

»To zahtevate? To je nova žalitev! Nič ne del! Saj vas bom tako ubil!«

»Prav, toda zakaj?«

»Ker ste bili ljubček moje žene!«

Nointel je ostal hladnokrven.

»Če bi vam rekel, da ni res, mi tega najbrže ne bi verjeli.«

»Ne, in svetujem vam, da ne lažete. Sami

naravnost pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani, Knaflijeva 5, bo po vodilu »Kdor prej pride, prej melje« neogibno moral ostati brez letošnih Vodnikovih knjig!

* **Smrt našega izseljenskega komisarja v Parizu.** Te dni je prispela iz Pariza vest, da je v začetku oktobra umrl v pariški bolnišnici g. Gjulaga Bukovac, izseljenski komisar, znan narodni delavec in nekdanji četnik. Zdravniki so mu hoteli z operacijo rešiti življenje, a je zmaga bolezen, katero si je bil nakopal v vojni. Po rodu je bil iz Ljubuskega, star 46 let. Zapustil je vdovo in dva otroka, vse tri nepreskrbljene, ker si v prevetnem idealizmu ni znal priboriti niti tistih pravic, ki so jih dobili mnogi drugi brez vsake zasluge za domovino.

* **Ljotičevska stranka razpuščena.** Poročali smo že, da je uprava mesta Beograda razpustila na svojem področju združenja Ljotičeve stranke, tako zvanega Zbora. Istočasno je bansko oblastvo v Zagrebu začelo razpuščati Ljotičeva združenja v banovini Hrvatski. Zda je delovanje »Zbora« ustavljeno na vsem državnem ozemlju. Razpust se utemeljuje s tem, da Ljotičeva združenja niso izpolnjevala pogojev po zakonu o društvih.

* **Vsi koroški borci, ki so vložili prijavo za podelitev spominske kolajne 1918-19, pa so jim bile prijave od komisije vrnjene v popolnitev, odnosno priložitev zaprisege dveh prič, se pozivajo, da popolnjevane prijave čim prej pošljejo glavnemu odboru. Novih prijav komisija ne sprejema. Glavni odbor Legije koroških borcev, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 7.**

* **Delavci iz Julijske krajine za Nemčijo.** Te dni pojde spet okrog 20.000 delavcev iz Italije na delo v Nemčijo. Tudi iz Julijske krajine je odpotovalo kakih 50 moških v Videm, odkoder se bodo skupno s furlanskimi tovariši peljali naprej.

* **Železniške legitimacije za upokojenca.** Dravska finančna direkcija razglašala: Vsi državni upokojenec (-ke), ki so zase in za svoje rodbinske člane dobili železniške legitimacije od dravske finančne direkcije, naj jih že v decembru predložijo tej direkciji zaradi podaljšanja veljavnosti prihodno leto, zlasti če nameravajo legitimacije uporabljati takoj v začetku leta 1941. Železniški legitimaciji naj vsak upokojenec priloži: 1. odrezek (kupon) čekovne nakaznice, po kateri je prejel pokojnino za predzadnji mesec, da se laže ugotovi njegova istovetnost; 2. železniško znamko za 2 din, ki je v legitimaciji nihče ne sme nalepiti sam. Denarja za železniške znamke dli-

ste mi pred nekaj urami rekli, da to vsak spodoben človek taji.«

»To sem vam rekel in to rad ponovim. Toda poštenega človeka tudi lahko kdo okleveta.«

»Kdo bi imel kaj od tega?«

»Kaj veste? Tudi jaz imam sovražnika, ki bi se me rad otrešel. Sicer pa vedite, da se ne izgovarjam in da se ne maram izmazati.«

»To mi je dovolj. Pojdimo!«

»Počakajte, da končam. Zdi se mi, da ste dobili novo pismo od nevedneža, ki že tretji mesec obrekuje vašo ženo. V pismu je omenil mene. Zdaj vas moram vprašati — to pravico imam — ali je pismo podpisano. Če je podpisano, moram od vas zahtevati, da me odvedete k piscu in on bo moral pred vami priznati, da je nesramen obrekljivec.«

»Pismo ni podpisano.«

»Dobro. Zdaj moram torej obračunati z vami, ker verjamete zahrbtnemu obrekovalju. Torej se bova dvojebovala.«

»Poiščite si pričo in pojdimo. Pa hitro!«

»Čakajte! Nisva še končala. Vedite, da me ne boste ubili, ker sem v vseh vrstah orožja močnejši od vas.«

»To bomo še videli.«

»Vedite, da vas bom samo ranil, potem pa vam bom dokazal, da vaše žene sploh še nikoli nisem videl.«

Crozon se je zamislil. Njegov strojnik je pripomnil:

»Če bi bil jaz v tvoji koži, bi prosil gospoda, da ti to pred dvojebojem dokaže.«

»Se na misel mi ne pride.«

»Gospod pravi, da tvoje žene še nikoli ni

rekcija ne bo sprejemala, ker nima železnih znamk v zalogi. Poštne znamke ali kolke, ki bi jih upokojenci predložili, bo direkcija vračala, ker jih ne more porabiti. Upokojencem, ki bi se po 1. decembru osebno zglasili pri direkciji, se bodo železniške legitimacije podaljšale v sobi 3. v pritličju (vhod s Poljanske ceste), toda le od 10. do 12. ure.

* **Odpusti delavcev v tvornici papirja pri Radečah.** Iz Radeč pišejo: Tvornica papirja Bratje Piatnik na Njivicah pri Radečah je začela odpuščati delavstvo. Doslej je odpuščeno 25 moči. Med delavstvom je nastal poplah, če bo vodstvo še prisiljeno zmanjšati število zaposlenih. Ni prijetno ostati brez zaslužka prav pozimi in ob toliki druginji. Vendar pa skuša vodstvo tvornice pri odpuščanju ravnati čim bolj socialno in odpušča v prvi vrsti tiste, ki so manj potrebni zaslužka. Prebivalstvo upa, da vodstvo tovarne ne bo prisiljeno k nadaljnjim odpustom.

* **Smrti znanega Mariborčana.** V Vrtni ulici v Mariboru je preminil sodavičar g. Henrik Senekovič, star 65 let. Pokojnik je bil v Mariboru znana oseba. Svoj čas je bil tudi član mariborskega mestnega sveta. Blag mu spomin!

* **Nemci so le tisti, ki so včlanjeni v Kulturbundu.** Novosadski nemški dnevnik »Deutsches Volksblatt« poroča, da je vodja Nemcev za Jugoslavijo dr. Janko pozval vse načelnike Kulturbunda, naj pripravijo vse potrebno za nabiranje novih članov, ki se je začelo 15. t. m. List piše med drugim: »Vsakega Nemca, ki še ni član Kulturbunda, je treba povabiti, naj pristopi. Namen tega nabiranja članov je ta, da Kulturbund zbere vse Nemce. Kdor želi, da bo priznan za Nemca, mora pristopiti h Kulturbundu. Ko bo to nabiranje končano, bo tudi prepovedano nadaljno sprejemanje članov.« — Na velikem zborovanju nemškega Kulturbunda v Baatskem Karlovcu je dr. Awender izjavil, da bodo za Nemca imeli le tistega, ki bo član Kulturbunda. Nemci, ki bi ostali zunaj Kulturbunda, bodo že čez nekaj časa spoznali, kako jim bo škodovalo to, da niso v Kulturbundu. Ta škoda ne bo prišla od Nemcev, temveč od nenemške strani. — Na podoben način so se zbrali madžarski Nemci v Narodni zvezi Nemcev na Madžarskem.

* **Se ena smrtna žrtev v Bitolju.** Iz Bitolja poročajo, da se je razburjenje ljudstva po zadnem bombnem napadu poglobilo. Mnogo žen in otrok, ki so se v strahu pred ponovnimi bombnimi napadi izselili iz mesta, se spet

vrača. Vsak dan krožijo naša letala nad Bitoljem in okolico. Te dni je bil v Bitolju pokopan Stavra Josivović, zvančnik mestnega predstojništva, ki je zaradi dobljenih poškodb pri bombnem napadu umrl v bolnišnici. Bitoljska občina je od raznih strani prejela že mnogo nad milijon dinarjev, ki jih je razdelila med najpotrebnejše. Prispevki pa še prihajajo. Strokovna komisija še ni končala svojega dela pri določitvi škode zaradi bombnega napada. Povzročena škoda znaša po približni cenitvi mnogo na pet milijonov din.

* **Po poplavih so začele vode padati.** Strah pred večjimi poplavami je zaenkrat minil. Sava, gorenjske vode, Savinja in druge reke v Sloveniji imajo po poplavih, ki so napravile precej škode, spet manj vode. Nevarnost je zaradi tega manjša, ker je jug pobral v planinah že ves sneg. Prav tajanje snega je poleg naličev povzročilo povodnji v soboto, nedeljo in ponedeljek.

* **Nesreča angleškega bombnika v Črni gori.** V ponedeljek 18. t. m. rano zjutraj sta dve letali preleteli našo mejo pri Učinj in sta se preko Bara usmerili proti Cetinju in potem proti Podgorici. Naše obmejne straže so pravočasno opazile letala in so o tem obvestile vojaški poveljstvi na Cetinju in v Podgorici. Eno izmed teh tujih letal je krožilo blizu Danilovgrada. Potem je začelo letalo dajati svetlobne znake zelene in rdeče barve. Kmalu nato se je čul močan pok in prebivalstvo okoliških vasi je bilo prepričano, da je letalo vrglo bombe. Kmetje, ki so prišli zjutraj v Danilovgrad, so našli čisto zgorelo letalo. Taki je bilo jasno, da gre za letalo, ki je v ranih urah letelo nad Danilovgradom in katerega padec je povzročil pok. Prizor, ki se jim je nudil, je bil strašen. Poleg zgorelega letala so našli povsem zgozenele tri člane posadke, četrti, najbrž pilot, je bil sicer tudi mrtev, toda na zunaj je ostal nepoškodovan. Kmetje so o tem obvestili oblastva v Danilovgradu. Vojaška komisija, ki se je napotila na kraj nesreče, je ugotovila, da gre za angleško letalo tipa Bristol Bleimheim. Letalo je zgorelo zaradi padca in razpočenja bomb, ki jih je nosilo s seboj.

* **Velik požar.** V Šestarih pri Majšpergu je nedavno ponoči nastal požar, ki je uničil več lepih domačij. Goreti je začela najprej domačija posestnika Janeza Sagadina. Zaradi vetra se je pa ogenj razširil tudi na domačije posestnika Amalije Pirnatove, posestnika Vinka Križanca in posestnika Josina Roberja.

Vse štiri domačije so pogorele do tal. Škoda je le delno poravnana z zavarovalnico. Na kraj požara so prihiteli gasilci iz Majšperga in pozneje tudi gasilci majšperske tvornice. Z združenim naporom gasilcev se je posrečilo da so ogenj omejili in preprečili, da se ni razširil na vso vas. Vzrok požara še ni znan, verjetno pa je, da so ogenj zanetili otroci, ki so se igrali v gospodarskem poslopju posestnika Janeza Sagadina.

* **V umetnem jezeru je utonil.** Nedavno ponoči se je vračal 71-letni Alojzij Vitek proti svojemu domu pri Sv. Luciji v Julijski krajini. Šel je po poti, ki drži ob robu umetnega elektrarniškega jezera in nima nikake ograje. Na razmočeni cesti mu je zdrsnilo in je padel v vodo, kjer je utonil.

nila, da jo je vlak pregazil.

* **Sava je naplavila samomorilčevo truplo.** Pretekli mesec je skočil pri Stavbah v Litiji v Savo 68 let stari Martin Videgar iz Gradca pri Litiji. Te dni je manjša skupina iskala ob Savi pri Zagorju izgubljenega purana in je med grmovjem našla truplo Martina Videgarja. Bilo je dobro ohranjeno, čeprav je ležalo v vodi že kakih 25 dni. Utopljenec je imel pri sebi samo žepni nož in majhno denarnico z naslovom sina Jožefa, ki živi v Nemčiji. Truplo je bilo prepeljeno v mrtvašnico na zagorskem pokopališču, orožniki pa so obvestili pokojnikove svojce o žalostni najdbi.

* **Smrtna nesreča v tvornici.** Te dni proti večeru je 40letna tvorniška delavka v Braunovi tvornici v Celju Marija Bučarjeva, žena brezposelnega soferja, hotela ugasniti električni motor. Iz doslej še nepojasnjenega vzroka je v tistem trenutku švignila iz motorja iskra. Bučarjevi se je vnela obleka in je bila takoj v plamenih. Na obupne klice nesrečne delavke so takoj prihiteli na pomoč drugi delavci in ji pomagali. Dobila je hude opekline po vsem telesu. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je umrla.

* **Smrt pod vlakom.** Na litijemskem pokopališču so te dni pokopali 42letno go. Marijo Vrečkovo, po poklicu predilničarko, ki je bila 25 let zaposlena v Mauthnerjevi predilnici v Gradcu pri Litiji. Kot mlado dekle se je prispela se miz Dolskega ob Savi. Zadnja leta je Marija živčno bolela in je naposled obupala nad življenjem. Ko je bila na obisku pri prijateljih v predilniških Stavbah, je nenadno odprla okno in se hotela pognati iz tretjega nadstropja, pa so jo prestopili znanci in odvedli domov. Poklicali so

videl. Kot častniku mu to verjamem. Prosi ga, naj to dokaže.

»Čisto preprosto. Tvoja žena leži bolna doma. Ničesar ne sluti. Pojdimo vsi trije k njej, predstavi gospoda kot svojega prijatelja, pa boš lahko vse prebral z njenega obraza.«

»Oprostite, gospod«, mu je segel stotnik v besedo. »Tega predloga ne sprejemem, ker se mi zdi nečastno, da bi se dal tako preizkušati. Razen tega bi morda gospod Crozon mislil, da se žena samo pretvarja, če bi odkril, da vidi ona v meni samo tujca. Po dvoboju mu bom že ...«

»Po dvoboju!« je vzkliknil kapitan. »Prosim, pojasnite mi vse!«

»Ne. Najprej se bova borila. Da, če bi bili vi človek, ki je dovteten za pametno besedo, bi vam predlagal, da mi pokažete nepodpisano pismo ...«

»In potem?«

»Ali bi spoznal po pisavi lopova, ki me je hotel umazati, in ga poiskal, in sicer takoj, ali pa ga ne bi spoznal in bi ga tako dolgo iskal, da bi ga našel. Prej ali slej bi ga vseeno dobil v svojo pest.«

Crozon se je zamislil, potem pa je vzel iz čepa pismo in ga pomolil Nointelu. Ta je že na prvi pogled odkril, da mu pisava ni neznanca.

»Torej?« je vprašal Crozon.

»Bodite prepričani, da bom hitro vedel, kdo je pisec tega pisma. Dovolite mi, da pismo preberem.«

»Kar dajte ga!«

Pismo se je glasilo takole:

»Prijatelj, ki vam piše, še ni mogel zvedeti, kje je otrok, ki ga je vaša žena rodila pred šestimi tedni. Dojilja, ki

ga je zela v oskrbo, menda ne ve, da sem ji za petami in večkrat menja svoje stanovanje. Vem pa, da je v Parizu, in kmalu jo bom imel.

Vaša žena ni imela drugega ljubčka, ampak kar dva. Prvi, ki je otrokov oče je Poljak imenuje Venecslav Golimin. Zapravljal je denar in pri ženskah je imel dosti sreče ...«

Tu se je Nointel nasmehnil, zamahnil s pisom in rekel:

»Lopov, ki to piše, je kaj lokav. Omenja grofa Golimina, ker ga ta ne more postaviti na laž, saj je pred tednom dni umrl.«

»Prosim vas, da nadaljujete!«

Nointel je spet začel brati:

»Ta samozvani grof Golimin je pred nekaj meseci pobegnil iz Francije, da se ogne svojim upnikom. Takrat je bilo konec njegovega razmerja z vašo ženo. Ko se je vrnil in se malo nato poslovil od življenja, je vaša žena imela že drugega ljubčka. To je nekdanji častnik, ki je samo zato pustil svojo vojaško službo, da se je lahko vdal razvrtnemu življenju.

Ta zapeljivec se imenuje Henrik Nointel in stanuje v ulici Anjou 125, a vsak dan popoldne zahaja v klub X. tega človeka mrzi in prezira ves Pariz. Vsi pošteni bi se razveselili, če bi se našel kdo, ki bi osvobodil mesto tega človeka. Noben sodnik ne bi njegovega dejanja obsodil.«

»Glej, glej, konec je zanimiv! In še nekaj je pripisano.«

»Iskanje otroka se nadaljuje. Ko ga najdem, vas bom obvestil. Takrat se

vam bom pa tudi jaz sam že lahko predstavil.«

»Vse sem razumel. Dragi gospod Crozon, pismo vam vračam.«

»Vsaj opravičite se!« je vzkliknil Crozon.

»To mi ne bi nič koristilo. Zaslepljeni ste od ljubosumnosti. Ne preostaja mi nič drugega, kakor da se z vami borim. Prišel bo čas, ko bom poiskal zahrbtnega obrekovalca, ki se skriva za tem pismom.«

»Zakaj ga že zdaj ne imenujete?«

»Zdaj še ne morem vsega zanesljivo reči. Potrebujem nekaj vrstic od oseb, ki jih sumim. Toda ne tratimo več besed in rajši pojdemo!«

»Zdaj je pozno in slabo se vidi.«

»Kako?«

»Saj se niti videla ne bi več, tako mračno je že«, je nadaljeval strojnik.

»Ali si tudi ti proti meni?« je zamrmral kapitan.

»Nisem proti tebi, toda oči so se mi odprle. Kdor piše brez podpisa je lopov. Ta lopov je računal na tvojo naglost in spretnost v orožju. Od strahu, da se ti ne bi premislil, je natančno povedal, kje boš lahko tega gospoda dobil.«

»Ta lopov me mora dobro poznati, ne ve pa tega, da sva z gospodom Crozonom pred trinaajstimi leti plula na isti ladji«, je dejal Nointel.

Crozon je prikimal in se zamislil. Po daljšem odmoru se je spet oglašil:

»Nointel, besedo mi dajte, da še niste nikoli videli moje žene.«

(Dalje)

zdravnika, ki je dal nesrečnici pomirjevalna sredstva in ji predpisal počitek. Kmalu pa je vstala in spet šla na obisk k znani družini. Domači so jo imeli vedno pod varstvom. Ko se je napotila z doma, jo je spremljal nečak Zdenko. Pot je držala iz Gradca na Dobrovo mimo sreskega načelstva in preko železniškega prehoda ob sreskem načelstvu. Tedaj se je ravno bližal tovrni vlak. Marija se je hotela iztrgati svojemu spremljevalcu in skočiti pod vlak. Zdenko jo je na vso moč zadrževal in je tudi zaklical na pomoč. Pa je ni mogel obdržati. Vrečkova se je Zdenku iztrgala in ko je privozil tovrni vlak do prehoda, je skočila na tir in poklek-

*** Smrt zaradi poškodb od avta.** Pred dobrim mesecem je na cesti, ki drži iz Ajdovščine preko Cola proti Idriji, neki avtomobil prevrnil cestarja Avgusta Črnigoja. Suneč, s katerim je avto zadel v nesrečnega cestarja, je bil tako močan, da si je ubogi mož pri padcu razbil tilnik in pretresel možgane. Nezvestnega so prepeljali v Gorico, kjer so mu zdravniki v bolnišnici skušali oteti življenje. Nesrečnik je te dni v bolnišnici umrl.

*** Iz Krke so jo potegnili.** Pogrešano užitarico Franciško Pelkovo iz Obrha pri Dol. Toplicah, ki je 4. t. m. v zgodnjih jutrnjih urah šla v cerkev v Dol. Toplicah in izginila, so na Martinovo nedeljo potegnili iz Krke v Meniški vasi. Kako se je ženica ponesrečila je nepojasnjeno. Rajniki blag spomin!

*** Nesreča ali samomor.** Na progi med postajama Jaršami in Grobljami se je dogodila nesreča, ki je terjala življenje Fleischerja, tkalskega mojstra. Bil je v družbi s svojimi prijatelji, ki so bili v zadnjem vagonu kamničana. Kar nenadno pa je s stopnišča prišel pod kolesa vlaka. Ne ve se, ali se je sam pognal pod vlak ali pa se je zgodila nesreča.

*** Velik požar.** V nedeljo zvečer je nastal ogenj v domačiji posestnika Roberja v Vrholah, ki je zavzel velik obseg. Zgorelo je tudi osem svinj. Razen Roberja sta pogorela še dva sosedu, ki sta jima pogoreli gospodarski poslopji. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno. Začelo je goreti pri svinjskih hlevih. Vihar, ki je divjal ta dan, je podpiral ogenj, da se je požar razširil dalje. Na pomoč so prihiteli sosedje in gasilci iz Poljčan, ki so se požrtvovalno lotili omejitve požara. Ker stoji vas na hribu, je bilo gašenje zelo težavno.

*** Požar uničil samotno kmečko domačijo.** Nedavno je malo kmečko domačijo vdove Zuperlove Marije nad Knezdom pod Sv.

Planino zadela huda nesreča. Pri Zuperlovih so se pripravljali na vesel rodbinski dogodek. Najstarejši sin bi se moral drugega dne poročiti. Mlada nevesta je prišla na ženin dom že zgodaj zjutraj, saj sta mislila z ženinom kar od njegovga doma pred oltar. Pri naših kmetih je že od nekdaj navada, da se za poroko založijo z dobro jedjo in pijačo. Tudi pri Zuperlovih so hoteli ta rodbinski praznik lepo praznovati. Mati in nevesta sta pridno pekli potice in v peči je ves čas močno gorelo. Na žalost menda še preveč, kajti nenadno je plamen menda užgal saje in nesreča je bila tu. Zaradi velike vročine se je vnelo podstrešje in v nekaj trenutkih je plamen zajel že vso streho. Okoliški kmetje so prihiteli na pomoč in skušali z vedri gasiti. Tudi ročno brizgalno iz Knezdola so pripeljali, žal pa z njo niso ničesar opravili, ker so bile vse cevi razdejane. Prišli so tudi trboveljski gasilci z vsem potrebnim orodjem. Gasilci so morali dovajati vodo iz daljave preko pol kilometra. Uspelo jim je, da so ogenj omejili in rešili, kar se je rešiti dalo. Njihovemu delu gre zahvala, da se nista vnela še bližnji kozolec in veliki hlev in najbližja hiša kmeta Medveda.

*** Na cesti se je zastrupila z lizolom.** Slavka Košnikova, 17 let stara dekle iz Celja, je v nedeljo popoldne iz še nerazjasnjenih razlogov v Trbovljah na cesti pila lizol in kljub zdravniški pomoči v silnih mukah umrla. Oblastva raziskujejo ozadje tragedije.

*** Nezvesto ženo je ustrelil.** V Prekupe blizu Varaždina se je vrnil z dela v Nemčiji kmet Ludvik Huljak. Doma je bil pustil mlado ženo Magdo, na katero je bil prepisal del imetja. Ko se je pa vrnil, žene ni našel doma. Iz strahu pred možem je bila žena pobegnila od doma, ker se mu je bila izneverila. Ko je razjarjeni in ljubosumni mož naletel na nezvesto ženo, je petkrat ustrelil na njo in jo smrtno zadel, tako da je kmalu izdihnila. Po zločinu se je sam prijavil orožnikom.

*** Aretacija starega grešnika.** 43 letnega Alojzija Premka imajo zapisanega, da je bil ponovno kaznovan zaradi tatvin. Premk je služil pri posestniku Matevžu Šimicu v Bodovljah, pa je preko noči izginil. Brž so doglali zakaj. Gospodar je bil prejšnjega dne poslal Premka v Škofjo Loko. Izročil mu je 200 din za nakup turščice. Premk je sicer turščico pripeljal v Bodovlje, a plačal je ni bil, kajti že naslednjega dne je prišel k Šimicem račun zanj. Jasno je torej bilo, da je Premk Šimicev denar vtaknil v žep. Ko

hlapca ni bilo več pri hiši, je opazil sostanovalec Ivan Albrecht, da je tudi on oškodovan. Izginile so mu ponošena obleka, suknjič in hlače. Poleg tega je izginila od hiše tudi štiri metre dolga veriga. Orožniki so naleteli na Premka v Grosupljah in ga priveli v Škofjo Loko. Možakar ne prizna tatvine, temveč pravi, da je denar le izgubil.

*** Sodba zaradi umora mačeha pri Zrečah.** Že 31. oktobra se je pred petčlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju zagovarjal 30-letni posestnik Franc Gosak s Planine pri Zrečah zaradi umora. Obtožen je bil, da je z udarci s sekiro po glavi usmrtil svojo mačeho, 52-letno preužitkarico Julijano Gosakovo zaradi tega, da bi postal neomejen gospodar in izkoriščevalec njenega posestva. Razprava je bila prekinjena in preložena na te dni. Zasllišano je bilo osem novih prič, ki pa niso mogle dokazati obdolženčeve krivde. Franc Gosak je slej ko prej odločno zanikal, da bi bil izvršil zločin. Sodišče pa se je postavilo na stališče, da je Franc Gosak izvršil umor in ga je obsodilo na 15 let robije, trajno izgubo častnih pravic in 1500 din povprečnine. Franc Gosak je takoj po razglasitvi sodbe izjavil, da ni kriv. Njegova zagovornika sta prijavila revizijo in priziv.

*** Po svoje je gospodaril na tujem posestvu.** Pri Sv. Antonu ima svoje posestvo ravnatelj državne zavarovalnice na Dunaju Adolf Dominkuš, katerega upravlja njegov sorodnik Vlado Lorber, ki stalno stanuje v Andrencih. Lorber je oktobra l. 1938 vzel na Dominkušovo posestvo v službo za služkinjo Alojzijo Fekonjevo, katere mož je bil takrat v zaporih mariborske moške kaznilnice. Mesca septembra je bil po delni amnestiji Fekonja izpuščen iz zaporov. Brez oskrbnikovega dovoljenja se je preselil k svoji ženi v Dominkušovo hišo. Fekonja je kar po svoje začel gospodariti na Dominkuševem posestvu. Z volji je opravljal vožnje za svoj račun in brez oskrbnikovega dovoljenja je v vinogradu potrgal vse namizno grozdje, v sadovnjaku pa obral precej sadja. Še prej pa sta zakonca iz šupe odpeljala tudi voz, katerega je Fekonja neznankam prodal. Tatvine so bile prijavljene trojiškemu orožnikom, ki so oba zakonca zaslili. Možak priznava tatvine le delno, njegova žena pa se je orožnikom izgovarjala, da je pač morala delati tako, kakor ji je bil mož naročil.

*** Razbojnik Hace pride po novem letu pred veliki senat.** Sodna preiskava, ki jo je vodil preiskovalni sodnik ljubljanskega okrožnega sodišča g. Fischinger proti 24-letnemu Tonetu

**EMILIO
SALGARI**

IZGNANCI

»Nič se ne bojte! Četudi so nagrade še tako velike, se med nami ne bo našel izdajalec. Pojdite zdaj noter, da boste kaj zaužili! Dovolite, da vam ponudim svoj najboljši čaj in moja jedilna shramba vam je na razpolago!«

Sergej je šel v sobo, ki jim je bila nakazana in kjer so ga Marija in prijatelji že nestrpno čakali.

»Kakor kaže, nas kozaki več ne zasledujejo,« je vzkliknil.

»A kaj je z ubogimi Halki?« je vprašal inženjer.

»So že čez mejo. Toda živino so morali pustiti na oni strani!«

»Če je tako, se bodo kmalu vrnili. Poznam ta nomadski narod!« je rekel Storm. Ne bodo dali miru, dokler ne bodo spet imeli svoje živine.»

»Kaj pa njih žene?« je vprašala živahno Marija.

»Te so kozaki gotovo izpustili.«

»Mislim, da bomo lahko jutri zjutraj nastopili pot proti Peking,« je dejal polkovnik.

Medtem ko so govorili, je vstopil poveljnik stolpa s šestimi ljudmi, ki so razgrnili po tleh pobarvano ovčjo kožo. Nanjo so naložili obilno, pristno kitajsko večerjo.

Večerja je sestajala iz dveh žerjavov v črni, čudno dišeči omaki, in več majhnih gnjati, ki pa niso bile svinjske, temveč od psov, upitanih z gosenicami sviloprejk, iz mešani-

ce fižola in graha, iz račjih jezikov v beli, s česnom začinjeni omaki in drugih takih reči.

Možje niso bili izbirci. Samo pasjih gnjati v največje začudenje Kitajcev niso marali. Marija je izpila le nekaj skodelic čaja.

Naposled je dal poveljnik prinesiti samšupijačo, ki jo delajo na Kitajskem iz riža, katerega pustijo kipeti. Mladenka je dobila dateljne, grozdje in kandirane pomaranče, kakršne imajo rade mongolske ženske.

35. poglavje

KITAJČEVO IZDAJSTVO

Ko je bil gostoljubni mandarin obsul begunce z ljubeznivostmi, je obljubil, da jih bo jutri, ko se kozaki odstranijo, povedel v bližino vas. Tam naj si nabavijo konje in zaloge za potovanje skozi puščavo. Zelel jim je še lahko noč, nato pa se je s svojimi vojaki umaknil.

Prijatelji so bili prepričani, da ni zanje več nikake nevarnosti. Izpili so še vsak svoj kozanec samšuja in legli počivat.

Ker so bili trudni, so kmalu trdno zaspali, posebno še, ker se zdaj čisto zaupali mandarinu in njegovim vojakom.

Tako je minilo več ur. Tedaj je zbudil inženjerja, ki je imel rahlo spanje, neki šum. Zazdalo se mu je, da je zaslišal nagle korake po stolpnih stopnicah navzdol.

Vstal je, da bi poiskal Kitajce, ker se je bal nenadnega napada kozakov.

Vrata v njih sobo so bili pustili odprta. Vse svetilke so bile ugasnjene. Noč pa je bila svetla, tako da je lahko prišel na ploščad v podstrešju stolpa. Bil je presenečen, ker ni nikjer opazil nikake straže.

»Kaj se tile kitajski bratci počutijo tako varne?« je mrmral majaje z glavo.

Nagnil se je čez zidno ograjo in pogledal dol. V daljavi je zagledal nekaj jezdecev in na griču je videl neko veliko, temno gmoto.

»To mora biti živina Halkov.«

Ko se je hotel obrniti, da bi šel spet dol, je opazil več postav, ki so se previdno pomikale po griču, na katerem je stal stolp, navzdol v smeri proti kozaskemu taboru.

»Kdo so le ti možje? Moram vprašati mandarina.«

Stopil je v nadstropje pod podstrešjem in odprl vrata. Prišel je v velik prostor, ki ga je razsvetljevala svetilka. To je bila soba poveljnika. Imela je ležišče in pravo kitajsko pohištvo. Vse na okoli so stale lakirane mizice z raznimi igračkami, majhnimi vazami, čajnimi kanglicami, s sivomodrimi skodelicami in podobnimi reči. Stene so bile pokrite s tapetami in cvetličnimi vzorci. Razno starodavno orožje je viselo na njih.

O mandarinu pa ni bilo sledu.

Storm je odprl druga vrata, ki so držala v drugo sobo. Tudi tu ni bilo človeka.

Njegova osuplost je naraščala. Ali so Kitajci morda zbežali pred kozaki?

Zla slutnja ga je gnala, da je šel buditi polkovnika.

»Ali se že dani?« ga je ta zehaje vprašal.

»Se ne, a bojim se, da se nam ne pripravljajo hude reči.«

Vasiljev je prestrašen planil pokoncu

Hacetu zaradi raznih umorov, ropov, vlomov in tatvin, je bila te dni končana. Razbojnik Haca je hajdukoval po raznih krajih Gorenjske, Stajerske, Dolenjske in Notranjske. Hacetovi sodni spisi tehtajo do 25 kg. Poleg Haceta bodo prišli na zatožno klop še mnogi njegovi pomagači, nekateri pa so bili že obsojeni. Tone Haca je prostovoljno priznal le umor svojega tovariša Avpiča, ki ga je bil v sporu zaradi plena ustrelil avgusta 1. 1938. v Gameljnah, ga slekel in nato zavlekel v seno nekega tamošnjega posestnika. Hacetu je dalje dokazan umor orožnika Medena pri Celju. Ta umor Haca označuje za silobran. Na vesti ima Haca tudi roparski umor stare ženske v Malih Braslovčah. Oropal je ženo za 70.000 din gotovine. Koliko ima Haca raznih drugih zločinov na vesti, bo pač pokazala glavna razprava pred velikim kazenskim senatom v Ljubljani, ki bo najbrž februarja po novem letu.

* **Roparski napad na samotno domačijo.** V Obratu pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah je bilo v nedavni noči izvršeno drzno razbojništvo. Dva mlada moška sta vdrla v bolj samotno hišo posestnice Terezije Čučkove in ji zagrozila, da jo ubijeta, če jima ne da denarja. Zbegnena posestnica je dopovedovala, da nima denarja. Brezupno se je branila, ko sta jo razbojnika pričela daviti. Mučila sta jo in jo pretepala, dokler ni omedlela. Nato sta razbojnika pobrala nekaj gotovine, dve srebrni uri, dva zlata prstana in razna živila. Ko se je Čučkova zbudila v zavest, je šla klicat orožnike, ki so takoj uvedli preiskavo o razbojništvu. Ker je Čučkova lahko podrobno opisala oba razbojnika s dijo rožniki, da sta to bila 29letni Ivan Klobasa iz Oseka pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, ki je bil že večkrat kaznovan in pa 27letni njegov prijatelj, ki je bil tudi že kaznovan zaradi tatvin. Pobegnila sta v gozd in ju orožniki iščejo.

* **Pojav svinjske kuge v Beli krajini.** Med nevarne kužne bolezni, ki lahko zadenejo domače živali, spada tudi svinjska kuga. Ta bolezen se je začela širiti v vaseh Hrastu in Dragah v občini Radatovičih ter se prenaša dalje med svinjski rod, tako da je dosegla že vasi Trnovec in Gornjo ter Dolenjo Lokvico v metliški okolici. Storjeni so že potrebni ukrepi, da se širjenje nevarne bolezni zaustavi.

* **17letni fant zaklal svojega 18letnega tovariša.** Nedavno zvečer je v prepiru pred Sušnikovo gostilno v Retju pri Trbovljah potegnil 17letni Smodiš Jožef nož in zabodel

svojega tovariša Zupanca Janeza, s katerim sta prej v gostilni pila in igrala biljard. Dva-krat ga je zadel v roko in nogo, v tretje pa naravnost v srce. Zupanc je imel še toliko moči, da je Smodišu izvil nož, potem pa je omahnil in so ga morali odnesti domov. Pri tem je še pomagal Smodiš sam. A Zupancu ni bilo več pomoči in je po nekaj minutah izdihnil. Oče Smodišev je sam povedel sina na orožniško postajo. Smodiš je pri biljardu izgubil in bil baje zaradi tega tako razburjen, da je napadel rajnega Zupanca. Je svojevlehen fant, ki je že prej grozil z nožem, dasi mu na zunaj ni videti in je slabotne postave. Nedvomno je manj vreden človek. Pri nas žal še nimamo zakona, ki bi se pečal s takimi rečmi in jih skušal spraviti na pravi tir.

* **Zadnji izmed Salajevе tolpe obsojen na sedem let.** Razbojnik Ignac Salaj je bil strahovalec ljubljanske okolice, ko je od 1. 1937 do jeseni 1. 1938 vlamjal v hiše. Znal je zbrati in voditi drzno tolpo tatov in vlomilcev. Mali kazenski senat je že lani obsodil Salaja na devet let robije. Z njim vred so bili obsojeni še nekateri njegovi sodelavci in pomagači na večmesečne kazni. Trije tudi na več let. Salajevi družbi je pripadal takrat še maloletni Matija Jereb iz Ljubljane. Temu se je posrečilo pobegniti in se skrivati. Jereb je med tem časom celo služil vojake pri protiletalskem polku v Skoplju. Od polka je v začetku letošnjega leta pobegnil. Skrivaj je izmaknil dve vojaški knjižici, eno na ime Markič Leopold in žici je prilepil svojo sliko in čez sliko pritisnil tudi pečat protiletalske komande. Toda Matija Jereb, ki so ga oblastva zasledovala zaradi vlomov, izvršenih pod Salajevim vodstvom, je takoj po pobegu od vojakov začel svoje vlomilske posle. Letos 26. februarja je vloril v gostilno Marije Lužarjeve in ji odnesel 130 dinarjev gotovine, mnogo živil in drugih reči. Pozneje je vlomil v trgovino Emila Novaka, a je bil prepojen. Pri Lužarjevi ukradene reči, med njimi kovčeg, je dal Jereb spraviti pri neki Štefki Sinčkovici. Policija je zaplenila ta kovčeg. Jereb je trdil, da je kovčeg kupil v Skoplju in ga prinesel v Ljubljano. Štefka ga je skušala sprva izrezati, toda ni šlo. Zaradi vseh vlomov in zaradi vojaških knjižic je bil Matija Jereb obsojen na sedem let robije. Jereb kazni ni sprejel, ker se mu je zdela previsoka.

* **Sedem let robije, ker je umorila svojega otroka.** Pred petletnim senatom v Celju se je zagovarjala 22letna, v Štrigovo pristojna

služkinja Neža Golenkova iz Kaple pri St. Juriju ob Taboru, ker je umorila lastnega otroka. Golenkova je služila pri posestniku Ivanu Kumru v Kapli. Letos 21. julija je v celjski porodnišnici porodila nezakonskega otroka. Golenkova ni vedela, kam z otrokom. Bala se je ljudi in je bila v skrbeh, kako bo mogla dete preživljati. Zato je že v porodnišnici sklenila, da bo spravila otroka s sveta. Dne 29. julija je prišla s svojim otrokom v Grajsko vas. Ob potoku Bolški je otroka zavdala, nato pa izkopala četrta metra globoko jamo, položila vanjo trupelce, ga zasula in zemljo izravnala. Po tem groznem dejanju je šla k svojemu delodajalcu Kumru v Kaplo in izjavila, da je dala otroka v rejo. Ker pa se je vedla sumljivo, so se začeli za zadevo zanimati orožniki. Ko so zahtevali od Golenkove, da jim pove, komu je izročila otroka v rejo, je priznala, da je otroka umorila. Golenkova je bila obsojena na sedem let robije in trajno izgubo častnih pravic.

* **Koristna vest za gospodinjce.** Gospod Bukovec Josip iz Kota štev. 2. pri Semiču vas obvešča, da je iznašel zelo učinkovito sredstvo za hitro čiščenje mastne posode in steklenic. Je to neke vrste pepel, ki se ga da eno žlico v pol zajemalke mrzle ali mlačne vode. S krpico se nato s to brozgo malo drgne po mastni posodi in izplakne. Posoda je potem povsem čista, brez najmanjše plasti maščobe. Navedeni je iznajditelj tudi ključavnice, ki je ne more nihče odpreti.

LOVSKA

Jaka: »Zadnji čas sem silno raztresen. Pomisli, nekoč sem šel brez puške na lov.«

Matija: »No, in kdaj si opazil, da nimaš puške?«

Jaka: »Šele zvečer, ko sem ženi izročil ustreljenega zajca.«

NAKLJUČJE

A: »Sinoči sem šel z ženo v kino in sem po naključju dobil sedež poleg deklice, ki je bila lepa kakor roža...«

B: »Jaz pa sem šel sinoči v kino z deklico, lepo kakor roža, pa sem po naključju dobil sedež poleg svoje žene.«

NA LJUBEZENSKEM SESTANKU

Vera: »Ljubim te, Branko, zaradi tvoje moške odločnosti in pa zaradi tvoje ženske nežnosti.«

Branko: »Veš, to sem podedoval, kajti polovica mojih prednikov je bila moškega, druga polovica pa ženskega spola.«

»Kaj se je zgodilo?«

»Kitajci so zapustili stolp!«

»Ali nas hočejo prodati?«

Storm je skomignil z ramami. »Najbrž izdajstvo!«

Zdaj so se zbudili tudi drugi. Preiskali so vse prostore. Vrata so bila povsod odprta.

Vse je kazalo, da se inženjer ni motil. Medtem ko so njih gostje spali, so jo Kitajci pobrisali iz stolpa.

Gostje so hoteli k izhodu. Velika vrata so bila od zunaj zaklenjena.

Zdaj je bilo jasno: mandarin je hotel goste z ljubeznivo postrežljivostjo zazibati v prepričanje, da ni zanje nevarnosti, nato pa je šel s svojimi ljudmi h kozakom po razpisano nagrado.

»Zbežati moramo, dokler ne pridejo kozaki!« je odločno rekel polkovnik.

Stolp je imel mnoge stelne line. S pomočjo kakšne vrvi bi se morda lahko spuстили dol, preden pridejo vojaške čete.

Žal pa so se morali ujetniki prepričati, da so bile vse line zamrežene s težkimi železnimi palicami, ki jih brez orodja ni bilo mogoče odstraniti.

Spet so šli h glavnim vratom. Toda vsa prizadevanja, da bi strli ključavnico, so bila zaman.

»Morda pa bi se lahko spustili na tla s podstrešne ploščadi!« je menil Ivan.

»Če bi imeli kakšno vrvi!« je vzkliknil Storm. »Iskal sem kaj primerne vsepovsod.«

»Ali hoče usoda, da se bomo morali vdati kozakom na kitajskem ozemlju?« je vzdihnila Marija. »Kaj pa, če bi napravili luknjo skozi zid?«

»Seveda, če bo še čas! Kjer je strelno orožje, mora biti tudi smodnik. Z močno mino lahko razstrelimo del stolpa.«

»Prepozno!« je vzkliknil Storm.

Pogled s ploščadi ga je prepričal, da so se kozaki že bližali. Osem čet je prišlo in v širokem krogu obkolilo stolp.

Ni bilo več dvoma: Kitajci so jim dovolili stopiti na kitajsko ozemlje.

»Ujeti smo!« je rekel polkovnik vdan v usodo. »Ni drugega izhoda kakor smrt!«

»Branimo se do smrti!« je rekla Marija pogumno.

Zunaj je že odjeknilo več strelav iz mušket. Ko je vodja kozakov zagledal polkovnika na ploščadi, mu je zaklical: »Vdajte se, ali pa bom pognal stolp z dinamitom v zrak!«

Vasiljev je hotel razjarjen pomeriti na vodjo, toda Storm ga je zadržal.

»S tem si svoj položaj le poslabšamo!«

Zdajci je zagrnel silen pok. Stari stolp se je zamažal, kakor bi se bil hotel podreti. Nato sta se zrušila z glasnim ropotom en ogel in del stopnic.

Preden so se ujetniki prav zavedli sprico strahu, so bili že obkoljeni, razoroženi in povedeni na prosto.

Napad je bil tako nenaden, da se napadalcem niso mogli postaviti po robu.

Toda niso bili vsi ujeti. Eden je manjkal. Ivan, študent, je bil neznano kam izginil.

36. poglavje

HARACAINSK

Deset minut pozneje so kozaške čete zapustile z ujetniki kitajsko ozemlje.

Kolona je obstala na kraju, kjer je bila čreda živine, last Halkov. Ena izmed čet je

ostala tu, da je stražila plen. Ostali vojaki so gnali ujetnike dalje proti vzhodu. Hoteli so jih spraviti v Haracaink, ki je med takojšnjimi mesti bilo najbližje mejli.

Vasiljev si je odahnil. Bal se je že, da ga s tovariši vred ne bodo povedli v Irkutsk. V Irkutsku, glavnem mestu Vzhodne Sibirije, bi ne bilo več upanja na beg. Več upanja je bilo v Haracainku. Ta trdnjava je stala blizu Selenge nedaleč od meje in je bila slabo zastražena.

To, da je Ivan izginil, je tudi prilivalo poguma polkovniku. Drzni študent je pač imel svoje namene, ko se je spretno izmaknil čuječnosti vojakov. Polkovnik je upal, da bodo Ivan in prijateljski Halki gotovo kaj storili za osvoboditev prijateljev.

Marija je bila zelo nesrečna. Sicer pogumne mladenke se je loteval mračen obup. Hodila je s sklonjeno glavo in solze so se ji svetlikale v očeh.

»Sestrica,« ji je šepetal Vasiljev, »nikar ne obupavaj! Zanašam se na to, da nas bo Ivan rešil.«

Zavzdihnila je in vzdignila glavo. »Ali misliš, da je še živ? Misliš, da ga kozaki niso ustrelili?«

»Ne, ne! Bil je bolj zviti kakor mi vsil!«

»Ti misliš, da se mu je posrečilo pobegniti?«

»Najbrž se je v trenutku eksplozije skril v prepričanju, da nam svoboden lahko več koristi, kakor če bi delil z nami žalostno usodo. Vojaki se vendar niso nič prizadevali, da bi ga našli... Zato je gotovo ušel. Če živi, nas ne bo pozabil!«

»Gotovo ne!« je rekla živahno in na njenem obrazu se je pojavila lahna rdečica.

Popotnikova torba Iz Prekmurja

Mešetarjev se ogibljuje

Kamnik, novembra.

V Briši nad Kamnikom živi komaj 50 let stari preužitkar Romšak Jože, ki jih ima mnogo za ušesom, a nobena ni, da bi jo pohvalil. Zato je imel že večkrat opravka s sodniki.

Nedavno je vzel na piko neko vdovo, ki živi s svojo družino v Mekinjah pri Kamniku. Vdova se je pred nekaj leti vrnila iz Nemčije. Dobila je za možem, ki se je v nekem rudniku smrtno ponesrečil, precejšen znesek denarja, zaradi česar je sklenila zgraditi družini lastni dom. Zaradi nastalih splošnih hudih razmer je začela tudi razmišljati, ali bi hišo obdržala ali prodala. Za to oklevanje je zvedel tudi Romšak, ki je vdovo obiskal in jo nagovarjal, naj hišo proda. Zagotavljal ji je, da bo za majhno odškodnino preskrbel dobrega kupca. Res je čez nekaj dni privedel k njej kupca Brleca iz Loke v Tuhinjski dolini in je po kratkem pogajanju prišlo do kupčije. Vdova je zahtevala za hišo 65.000 dinarjev, are pa je dobila od Brleca 10.000 dinarjev.

Čez tri dni se je Romšak ponovno pojavil pri vdovi z nekim pismom in dejal, da se je Brlec premislil in prosi za vrnitev are. Ker pa je bilo vdovi tudi že žal, da je hišo prodala, je rade volje vrnila 10.000 dinarjev in jih izročila Romšaku, za pot na ga je še posebej nagradila z 20 dinarji. Težak kamen se ji je odvalil od srca, ker je mislila, da je zdaj vse v redu.

Toda to je bila le zvijača Romšaka, da je prišel do denarja. Veselega obraza jo je ubral v mesto. Popival je po raznih gostilnah, kupil si je menda tudi čevlje in poravnal nekaj svojega dolga. Ko mu je glava že postala težka, jo je mahnil proti Vrhpolju in se ustavil še v gostilni »Pri zlati kapljici«. Ker se ga je preveč nabral, je pri mizi zasmrčal. Poleg njega je bilo kar nastlano z denariem. K gostilničarju je prišel medtem ugleden nosetnik. Ta in gostilničar sta takoj zasumila, da z Jožetom ne bo vse v redu. Denar sta pobrala in mu še pretipala žepa. Ugotovila sta, da je imel pri sebi še 8831 dinarjev. Zadeva je prišla na uho orožnikom. Romšak pride pred sodnike.

»Nekaj mi pravi,« je nadaljeval Vasiljev, »da bomo kmalu kaj slišali o njem. Če bi nas bili kozaki povedli v Irkutsk, bi nas niti hetman Baumje ne mogel več rešiti. Toda v Haracainsku bo rešitev mogoča...«

»Zakaj pa nas vedejo tja?« ga je prekinila.

»Mislim, da Bajkalsko jezero ni več trdno zamrzlo, zaradi česar je promet čezenj prekinjen.«

»Saj je vendar še nova cesta!«

»Ta pot je predolga in preslaba v tem letnem času.«

Marija je umolknila. S povešeno glavo je korakala dalje.

Čez nekaj časa je spet vprašala: »Kaj pa bodo storili z menoj?«

»Upam, da te bodo z Dimitrijem in voznikom Fedorjem vred izpustili. Saj vi trije niste zapisani v seznamu izgnancev. Samo ne sme nihče izvedeti, da si ti moja sestra!«

»To ni težavno. Spet jim bom povedala svojo zgodbo o francoski potovalki. Rekla jim bom, da so mi prtljago ukradli roparji ali pa Halki. Samo si moram še izmisliti zgodbo, kako sem prišla v vašo družbo.«

»O nas moraš čim manj govoriti, Marija, zato pa toliko več o Halkih!«

Med tem tihim pogovorom je krenila kolona od obmejnih gor proti severovzhodu.

Napravili so kratek odmor pri neki obmejni postaji v obliki lesene barake, kjer je stražil kakšen tucet kozakov.

Proti šesti uri zjutraj je oficir spet ukazal nadaljevanje poti. Zdelo se je, kakor bi se mu mudilo spraviti ujetnike na varno v Haracainsk. Vsekakor se je stalno bal napada na oni strani meje bivajočih Halkov.

Poštarje avtobusne zveze v Prekmurju obnovljene. Pred tedni so bili poštni avtobusi na nekaterih progah ukinjeni, odnosno avtobusne vožnje omejene, s čimer so bili prebivalci ob teh progah zelo prizadeti. Dne 14. t. m. pa je poštna uprava obnovila redni avtobusni promet, kakor je bil pred ukinitvijo.

Ulice v Murski Soboti bodo preimenovali. Na zadnji seji občinskega odbora so med drugim tudi razpravljali o potrebi preimovanja nekaterih murskosoboških ulic. Za to delo je bil določen poseben odbor. Prav tako ima ta odbor nalogo, da izdela predlog za imenovanje 22 novih ulic, ki doslej niso imele imen.

Cigani kradejo poljske pridelke. Letos, ko je veliko povpraševanje po kmetijskih pridelkih, so tatvine poljskih pridelkov v Prekmurju zelo pogoste. Posebno priročen pridelek za krajo je turščica. Seveda gre večina teh tatvin na račun ciganov in najbrž opra-

Velikorusi, Malorusi in Belorusi sestavljajo tri četrtine ruskega prebivalstva

Nemški časopis »Wirtschaft und Statistik« priobčuje obširno poročilo o prebivalstvu Sovjetske Rusije. Na ozemlju Sovjetske Rusije živi 47 raznih narodov. Glavni del prebivalstva sestavljajo Velikorusi, ki jih je 99 milijonov ali 59 odst. vsega prebivalstva. Daleč za njimi so po številu Malorusi (Ukrajinci ali Rusini), ki jih je 28 milijonov ali 16 odst., medtem ko je Belorusov pet milijonov 200 tisoč ali trije odst. vsega prebivalstva. Ti trije slovanski narodi tvorijo torej nad tri četrtine prebivalstva. Izmed ostalih narodnosti sestavljajo skupine, ki štejejo nad en odstotek vsega prebivalstva samo še Uzbeki, Tatarji, Kozaki, Zidje, Azerbedžani, Gruzini in Armeni. Nemcev so našli 1.400.000 ali 0,8 odstotkov.

Po socialnem položaju je največ kolektivnih (v skupnih gospodarstvih živečih) kmetov in sicer 75.600.000 ali 44,6 odstotka. Na delavce po mestih in po kmetih odpade samo 32,2 odst. na uradništvo pa 17,5 odst.

Zelo zanimivo je tudi poročilo o spremembah socialnih razmer prebivalstva v zadnjih 10

letih. Zaradi industrializacije in kolektivizacije države se je dvignilo v letih 1928. do 1939 število delavcev in uradnikov od 17. na 49,7 odst., kolektivnih kmetov pa od 3 na 46,9 odst. Nasprotno je pa padlo število individualnih (v posameznih gospodarstvih živečih) kmetov od 73 na 2,6 odst.

Dopisi

ŠPITALIČ PRI KONJICAH (Smrtna kosa). Te dni je v 85. letu starosti umrl g. Jurij Zidanšek, posestnik na Šrangah, dolgoletni cerkveni ključar in dolgoletni odbornik bivše občine Tolskega vrha. Zapušta šest sinov in tri hčere, med njimi upokojenega načelnika kmetijskega ministrstva inž. Josipa Zidanška in župnika v Podsredi g. Jakoba Zidanška. Pokojnik je bil skrben gospodar in zaslužen bikorejec, ki je z dobrimi biki dvignil živinorejo svojega okoliša. Dolga leta je bil načelnik krajevnega šolskega sveta v Špitaliču. Bodi vzornemu gospodarju ohranjen blag spomin!

× **Izseljevanje Bolgarov iz severne Dobruže.** Po nemških vesteh se bodo začeli 25. t. m. v Bukarešti razgovori bolgarskega in rumunskega finančnega odbora glede vprašanj, ki so v zvezi z rumunskim odstopom južne Dobruže Bolgariji. Zlasti se bo pretreslo vprašanje o izselitvi Bolgarov iz severne Dobruže.

× **Vrhovni poveljnik angleških sil v Grčiji.** Uradno poročajo, da je letalski general Albiaki imenovan za vrhovnega poveljnika oboroženih sil v Grčiji. General Albiaki je služil doslej že v Indiji, Egiptu, Transjordaniji, Palestini in doma v Angliji. Pred imenovanjem za Grčijo je bil poveljnik letalstva v Palestini.

»Take žrtve ne bom nikdar sprejel!«

»S tem si bom samo skrajšal muke prisilnega dela. Nič drugega... Tiho, prihaja!«

Debel zarjavel ključ je zaškrtal v ključavnici in vrata so se odprla.

Ječar je vstopil velik ko finski grenadir. Konice brk je imel močno namazane. V rokah je imel list papirja. Ko si je vsakega izmed ujetnikov prostodušno ogledal, se je obrnil na Sergeja:

»Ali ste vi bivši polkovnik Sergej Vasiljev?«

»Da!«

»A vi ste bivši inženjer Storm... Dobro, vidva ostaneta tu! Ostali naj mi sledijo k policijskemu načelniku!«

Marija je hotela še objeti brata, a je to spričo svarilnega bratovega pogleda opustila. Obvladala se je kljub globoki bolečini, ki jo je čutila ob slovesu, saj je bilo negotovo, ali bo brata še kdaj videla. Zadovoljila se je naposled s tem, da je obema ujetnikoma stisnila roko.

»Upam, draga gospoda, da vaju bom kmalu videla prosta. Storila bom vse, da se ne sporazum razjasni!«

Nato je opiraje se na Dimitrijevo roko šla za ječarjem.

»Le pogumno, gospodarica!« ji je zašepetal zvesti sluga, ko je bila globoko zavzdihnila. »Za božje ime, nikar se ne izdajte. Moramo biti prosti, da bomo lahko rešili polkovnika in njegovega prijatelja!«

»Nič se ne boji!«

Nato se je obrnila k vozniku: »Ti vendar veš, da so vsi moji papirji ostali v rokah Halkov?«

(Dalje).

Ženski vestnik

Kako na cenen način pobarvaš lesena tla

Če imaš tla v stanovanju iz navadnih desk, jih lahko na prav preprost in cenen način pobarvaš in zgladiš. Na ta način ti ni treba ribati tla in jih lahko vsak dan samo obrišeš. Pobarvaš pa tla na tale način:

Skuhaj srednjeveliko cikorijo v poldrugem litru vode za srednje veliko sobo. Pusti, da se ustali, nato precedi tekočino skozi gosto cunjino in namoči tla. Če se ti zde tla presvetla, postopek ponovi s tekočino, ki ti je še ostala. Ko se tla čisto posuše, jih namaži z loščilom za parkete prav na tanko. Tega loščila potrebuješ za tri povprečne sobe okroglo pol kilograma. Z loščilom namazana tla drgneš s krtačo za parkete tako dolgo, da se začnejo tla svetiti. Če nimaš krtače, si lahko pomagaš z mehko cunjino.

Loščilo za parkete ni drago. Lahko pa si ga tudi napraviš sama, in sicer iz voska in bencina. V posodo nalij na vosek toliko bencina, da dobiš gosto tekočino. Posodo postavi v krop in počakaj, da se vosek raztopi. Opozoriti pa moramo, da je treba z bencinom zaradi ognja previdno ravnati. Bencin se silno rad vname in eksplodira. Vname se celo že samo bencinov hlap, kar lahko povzroči nesrečo. Zato je najboljšje, da je krop, v katerega postaviš vosek z bencinom, daleč od štedilnika ali peči, torej sploh ne v kuhinji.

Praktični nasveti

Borba proti podganam. Podgan se ni lahko znebiti. Če jih hočete ugonobiti, jim morate odvzeti vsa skrivališča. Luknje zadelaite z malto ali cementom, kateremu ste primešali zdrobljenega stekla, da ne bodo mogle razgrizti zadelave. Potem jim nastavite suho moko pomešano z mavcem, zraven pa posodo z vodo. Mavec se v podganjem želodcu strdi in žival pogine. Primerna je tudi past v obliki čebra, ki je do ene tretjine napolnjen z vodo. Na vrhu čebra je pritrjena gladka deščica, ki drži proti sredini ter je gibljiva tako, da zdrsne podgana v vodo, ko stopi čez njeno polovico. Nad čebrom povese na žico kos slanice, ki vabi podgane, da gredo proti njej po deščici. Navadnih pasti se podgane ogibljejo.

Ne shranjujte gumastih plaščev v omarah, v katerih so strupi proti moljem. Molje in njihov zaloge odpravljamo z bežnimi strupi, kakršni so naftalin, kafa in drugi z večjim ali manjšim uspehom. Učinek je tem močnejši, čim česče takšne snovi v omari obnavljamo, tako da je v njej zrak vedno nasičen s temi strupi. V omarah pa hranimo razen oblačilnih kosov iz drugega blaga morda tudi gumaste površnike. Ugotovljeno pa je, da vsi strupi, ki jih uporabljamo proti moljem, kvarno učinkujejo na gume, ki začne razpadati. Zato naj nikar ne hranimo gumastih plaščev v omarah, ki so v njih sredstva zoper molje.

Za kuhinjo

Ocvrta jabolka. Olupi lepa in kisl jabolka, zreži jim iz srede pečke, razreži jih na ploščice, debele za centimeter, in potresi s sladkorjem. V lonec pa deni tri osminke litra vina, dve celi jajci, dva rumenjaka, tri žlice sladkorja in toliko moke, da bo testo, ko ga raztepeš, kakor za vlite rezance. V to testo pomakaj s sladkorjem potresena jabolka, jih v maslu lepo rumeno ocvri in s sladkorjem potresena deni na mizo.

Svinjska pečenka s čebulo. Kos svinjskih zareznic podrgni s soljo, s poprom in z zribano čebulo, nato zavij v tanek pergamentni papir in pusti ležati čez noč (ali vsaj nekaj ur). Zdej peci poldrugo do dve uri. Medtem pa pridno polivaj s pečenkinim sokom in z juho. Pečeno razreži in oblij s sokom.

Kisla gobova juha. V dveh in polovici litra malo okisane vode kuhaj košček čebule, malo popra in nekaj klinčkov. Hkratu praži očistene gobe s sirovim maslom. Ko so se gobe osušile, potresi nanje dve žlici moke in deni

vse v precejeno juho. Ko že malo prevre, raztepi vanjo eno ali dve jajci in daj z ajdovimi žganci na mizo.

Kuhani orehovi štruklji. Napravi vlečeno testo iz dobre polovice litra moke, enega jajca, koščka sirovega masla in slabe osminke mlačne vode. Nato pusti, da testo počiva. Medtem zmešaj sedem dek sirovega masla, dva rumenjaka in četrtno litra smetane. Temu dodaj trd sneg dveh beljakov, dve žlici drobtin, četrtno litra zdrobljenih orehov, malenkost stolčenih klinčkov in cimeta in malo limonove lupine. Zdej testo razvleci, namaži z omenjenim nadevom, rahlo zavij in skuhaj v slani vodi, zavito v prtiču. Kuhano razreži

in zabeli s sirovim maslom.

Pečen štrukelj z domačim sirom. Napravi vlečeno testo iz pol litra moke, enega jajca, koščka sirovega masla, vode in malo soli. Zatem zdrobi poln krožnik svežega, odtečenega domačega sira (narejenega iz kislega mleka), primešaj dva rumenjaka, četrtno litra smetane, dve žlici sladkorja, malenkost na drobno zrezane limonove lupine in trd sneg iz dveh beljakov. Nato razvleci testo, ga polij z razpuščenim sirovim maslom, namaži z nadevom ter potresi s pestjo rozin in pestjo drobtin. Rahlo skupaj zvij, deni v podolgasto ponev, pomaži z jajcem, polij z mlekom in počasi peci kakšne pol ure.

Bitolj so bombardirala italijanska letala

po pomoti

Agencija Avala prinaša nastopno uradno poročilo: Komisija, ki je raziskovala primer bombardiranja Bitolja 5. t. m., je ugotovila, da so bile bombe, ki so padle na Bitolj, vržene iz letal italijanskega zrakoplovstva. Z izidom preiskave je vlada seznanila 12. t. m. italijansko vlado in jo prosila, da glede tega vprašanja tudi s svoje strani uvede preiskavo.

Italijanska vlada je odgovorila 16. t. m., da so italijanska letala bombardirala Bitolj, in je izrazila obžalovanje nad tem primerom. Istočasno je italijanska vlada načelno privzela v povračilo škode, prizadejane s tem bombardiranjem. Tako se bo po zaslugi prijateljskih odnosov, ki obstoje med Jugoslavijo in Italijo, ta neprijetni dogodek smatral za poravnani.

Zanimivosti

× **Rumunski potres in petrolejska industrija.** O obsegu škode, ki jo je potres napravil v rumunski petrolejski industriji, ni mogoče dobiti natančnih podatkov. Toda škoda je po pripovedovanju priči zadosti občutna. Tako so tvornice za čiščenje petroleja v Campini podrti in petrolejska skladišča v Baicoi in Bustenari so uničena. Tudi petrolejski vodi iz Ploestija v donavsko pristanišče Giurgiu so poškodovani. V Rumunijo so že prišle večje skupine nemških strokovnjakov, ki bodo popravile naprave.

× **Iz Gibraltarja pojde vse civilno prebivalstvo.** Po italijanskih vesteh bodo iz Gibraltarja odpeljali vse civilno prebivalstvo. V Gibraltarju bodo ostali samo vojaški obvezniki.

× **Šest glavnih držav bo v prihodnjem letu izdalo za vojne svrhe 50 milijard dolarjev.** Ameriški listi objavljajo podatke, iz katerih je razvidno, da bo šest glavnih sil v prihodnjem letu izdalo za vojne svrhe 50 milijard dolarjev (2750 milijard dinarjev). Dogodki Zedinjenih držav bod znašali okrog 74 milijard, izdatki za vojne sile 12 milijard. Dohodki Rusije so preračunani na sedem milijard dolarjev, od katerih bodo šle tri milijarde za vojsko. Od šestih milijard dolarjev japonskih državnih dohodkov bo porabljen dobra milijarda dolarjev za vojsko. Italijanski državni dohodki bodo znašali blizu šest milijard dolarjev, od teh bosta porabljeni za vojsko približno dve milijardi dolarjev. Kanada, ki bo imela okrog štiri milijarde dohodkov, bo izdala za vojsko 810 milijonov. Dohodki Anglije za prihodnje leto sicer še niso bili določeni, lahko pa se reče, da bo Anglija prihodnje leto izdala okrog 20 milijard za vojsko. Nemčija pa bo izdala prihodnje leto nad 15 milijard dolarjev za vojsko.

× **Kanadska letala za Anglijo.** Kanadski letalski minister Power je sporočil, da je že sestavljena druga kanadska lovska eskadrila, ki bo v kratkem poslana v Anglijo.

× **Ptičje, podobne martinčkom.** Posebne vrste ptičji žive v krajih ob največji reki na svetu, ob reki Amazonki. Ko zapuščajo gnezdo, so spočetka zelo nerodni, odnosno bi bili nerodni, če bi »odhajali v svet« po dveh kakor pri nas. Toda ti ameriški ptičji odhajajo iz gnezda »po vseh štirih«, to se pravi, po nogah in perutnicah. Pri svoji hoji, ko se opirajo na močno razvite perutnice, so kar precej podobni martinčkom. Druga zanimivost teh amazonskih ptičev pa je v tem, da so njihove perutnice oborožene s krempljčki. To so njihove roke, s katerimi se lahko oprijemljejo.

× **Eskimi dobro čujejo.** Ameriški raziskovalec, ki je več let živel med Eskimi, je odkril nekaj zanimivega. Med pogovorom je neki

Eskimo naenkrat izjavil, da se je pravkar pojavil severni sij, češ da to razločno sliši. In res, ko so stopili iz snežne kolibe, so zagledali na nebu krasen sij. Eskimi so opozorili raziskovalca na visok glas, ki ga pa sam ni slišal. V kolibi prisotni Eskimi so tudi slišali ta glas. Ameriški raziskovalec meni, da imajo Eskimi kot prirodni narod še vedno občutljiv sluh za te visoke glasove, ki jih prebivalci južno ležečih delov zemlje ne zaznavajo več.

× **Plavolaske so nevarne moškim.** »Varuj se plavolasih žensk!« se glasi neka popevka in po podatkih nekoga portugalskega zdravnika za duševne bolezni to svarilo ni odveč. Učenjak je preiskal vzroke 600 samomorov in samomorilnih poskusov moških. 280 med njimi je povzročila nesrečna ljubezen, a 193 med njimi, torej nekaj več kakor dve tretjini, nesrečna ljubezen do plavolask. Samo v 60 primerih so črnolask bile vzrok tako obupnih odločitev, ostali primeri pa gredo na račun rjavolask, kar je zelo malo, če pomislimo, da na Portugalskem prevladujejo črnolask in rjavolask.

× **Odločen ameriški glas za pomoč Angliji.** »New York Times« piše, da mora biti žalostna usoda, ki je zadela angleško mesto Coventry, posledno svarilo Zedinjenim državam, da pospešijo pomoč za Anglijo. Naša dolžnost je, pravi newyorški list, da brž organiziramo pomoč. Tudi večina ameriškega ljudstva si to želi.

× **Merkur je svojeglaven.** Te dni v ranih jutrnih urah je potovala zvezda Merkur na svoji poti skozi vesoljstvo med zemljo in solncem. Pojav je bil viden samo v Severni in Južni Ameriki in vzhodni Aziji. Upravnik zvezdarne v Washingtonu Hellweg je ob tej priliki pozval vse zvezdoslovce sveta, naj opazujejo srečanje in naj mu poročajo morebitne posebnosti. Merkur namreč potuje med zemljo in solncem samo desetkrat v sto letih. V zdajšnjem stoletju se je zgodilo to že devetkrat. Prihodnič se bo pojavil na enakem potovanju šele l. 1953.

× **Predpotopna žival s šestimi rogovi.** V južnem Wyomingu v Ameriki je dr. Charles Gazin odkril zelo dobro ohranjeno okostje uintaterija, velikanskega kopnega sesalca. Te živali so bile dolge štiri metre in visoke dva metra. Značilne so bile zanje lobanje s šestimi rogovi. Njih možgani so bili neznatni. Domnevajo, da so ti predpotopni veliki živali pred 30 milijoni let. Posamezne kosti te čudne živali so našli že v raznih delih Zedinjenih držav, zdaj pa so prvič našli popolno okostje. Dragoceno najdbo bodo prepeljali v narodni muzej Zedinjenih držav.

Listnica uredništva

Poljčane. Če morate denar dobiti, pa ga vam ne pošljejo, se obrnite najprej na omenjenega odvetnika. Če ga ne dobite, ni druge poti kakor na sodišče.

iz naših delavskih krajev

Ljubljana

vrst uslužbencev Elektrarne celne železnice ljubljani smo prejeli tale dopis. Do nedavnega pri nas obstajalo podporno društvo uslužbencev ECZ, katerega namen je bil preskrbeti jim članom v slučaju smrti dostojen pogreb. S tem običajem zbor septembra je bilo pa društvo po 13letnem obstoju razpuščeno. Za razpust društva se imamo zahvaliti predvsem nekaterim odbornikom, ki so bili in so še ob enem funkcionarji strokovnega društva uslužbencev ECZ. Ti gospodje so izposlovali razpust društva zato, ker so pri svoji strokovni organizaciji ustanovili lastni posmrtni fond. Član tega posmrtninskega fonda pa je lahko samo on, ki je ob enem član rdečega strokovnega društva uslužbencev ECZ. Ko so gospodje razpuščali podporno društvo uslužbencev ECZ, so mislili, da bo po razpustu brez pomisleka potem pristopil vsak uslužbenec ECZ v rdečo organizacijo, ki nosi na zunaj le videz nedolžne samo strokovne organizacije. Z razpustom podpornega društva so si hoteli rdečkarji okrepiti svojo strokovno organizacijo. Račun pa je bil zgrešen. Tisti, ki niso so galsali z nelojalnim postopkom rdečkarjev so v pogovoru z ZZZ ustanovili poseben posmrtni fond, katerega član je lahko vsakdo, ne da bi bil član na pravi ali pripadnost določeni strokovni organizaciji. Novo ustanovljeni posmrtni fond nudi svojemu članstvu iste ugodnosti, bivač podporno društvo. Za pristop k novemu posmrtninskemu fondu se je prijaviti pri gospodu Sušteršiču, sprevedniku ECZ, ali pa pri gospodu Jamniku, sprevedniku ECZ.

Podružnica v Kranju je začela živahno delo, kar se vidi tudi pri naraščanju članstva pri sestankih in širših sejah, katere se vrše trikrat v mesecu. Tudi v nedeljo, dne 17. t. m. je vršil članski sestanek, na katerem se je pripravljalo o novi kolektivni pogodbi za tekstilno delavstvo. Zastopnik centrale je podal namerno poročilo o opustitvi te pogodbe, o zadržanju ostalih faktorjev in o pravilniku za podiranje tekstilnega delavstva. O tem pravilniku je sklicana anketa, na kateri se bo razpravljalo in končno uredil tekst tega pravilnika. Vsekakor pa delavstvo zahteva, da dobi v odbor, ki bo upravljal ta fond, tudi svojega zastopnika, sicer ne bodo sodelovali pri tem fondu. Na drugi strani pa bo treba gledati, da delavstvo ne bo preveč obremenjeno. Po poročilu zastopnika centrale je podrobno tolmačil spremembe, ki jih je stavila kranjska podružnica h kolektivni pogodbi, tov. Zorja Drago in so bile vse spremembe soglasno odobrene. Končno je poročal še tov. Vidregar o splošnem položaju v tovarni in o zadržanju delavstva ter o delu zaupnikov.

Ziri

Nov petek, dne 15. t. m. se je vršila širša seja obeh podružnic in obratnih zaupnikov, na kateri se je razpravljalo o položaju čevljarstva delavstva. Z ozirom na čudno zadržanje delodajalcev so morali strokovne organizacije zavzeti gotovo stališče in pripraviti vse potrebno, da bo razprava, ki se bo vršila v najkrajšem času, uspešno zaključena. Ugotovljeno je bilo, da delavstvo še zdaleka ni prejelo primerne poviške z ozirom na porast draginje kljub temu, da so delodajalci ponovno dvignili mezo za 5 odst. Pri razgovorih so se razjasnila tudi ostala vprašanja. Prav zanimivo je, da delodajalci sploh ne plačujejo bolniškega tedna, odnosno da plačujejo onim delavcem, ki gredo na orožne vaje kar pavšal po din 500.—, kar pa nikakor ne odgovarja zakonitim predpisom. Tudi to vprašanje bo treba rešiti.

Posebno vprašanje pa so delavke, odn. šteparice, ki zavzemajo prav izjemno položaj, kajti delodajalci jih sprejemajo v učenje, ne prijavijo pa tega ne združenju niti občini; ko pa preteče leto, ni izučena in je seveda navadna delavka. Pri vsem tem je precej oškodovana, kajti dokler se uči (torej po krajevnem pojmovanju) ne dobi nekaj časa nobene plače, nato pa po din 0.50 na uro, kar nikakor ne odgovarja dejan-

skemu položaju, kajti vsaka delavka, če je delavka, mora dobiti najmanj minimalno mezo za 10 ur, nato pa mora biti plačana še 50 odst. za nadure. Če pa je vajenka, mora dobiti pogodbo, katera mora biti prijavljena pri združenju ali občini. To se sedaj v Zireh ni dogajalo, dočim smo ugotovili, da se povsod drugod to dogaja, kar je edino pravilno, ves gori omenjeni postopek pa nepravilen in protizakonit.

Loke pri Zagorju

DRUŽINA IN NJENA ZASČITA

Pred kratkim časom smo čuli v našem radiu iz Ljubljane predavanje, kako Slovenci nazadujemo v obru, kar se uide mojmstrov. Na tem mestu ugotavljamo, da so nazadovanja Slovencev v tej panogi nasega narodnega gospodarstva krivi postopki, ki so znali in še znajo voditi tako socialno politiko za malega človeka.

Drug problem, ki nas mora zanimati, je vprašanje nasega naraščanja. Mali kmet, industrijski delavec in kmetar imajo po navadi veliko število otrok, velik kmet in industrialec pa malo. Industriji in kmetstvom delu dobavljata delovne moči mali kmet in delavec. Te moči so navadno zelo poceni in se morajo zaradi skromnih mezd tudi skromno preživljati. Izkoriščanje socialno slabih slojev nasega naroda od strani večjih kmetov in industrije vidi socialno sibi sloji in zato so se začeli čuvati otrok in taki poskusi nazadovanja števila rojstev so prodrli celo v zadnjo hribovsko vas. Lahko tedaj vidimo vzroke, zakaj se mnogo žena brani materinstva; posledica tega so mnogoteri splavi in prerani grob delavskih in malokmetijskih žen.

Naša občina ima približno 8.000 prebivalcev in je bilo lanske leto prijavljenih in ugotovljenih 150 splavov. Nase žene se sedaj upravičeno sprašujejo, zakaj neki bi bilo škoda splava, ko je pa tako žalostno gledati raztrgane, lačne in zanečevane otroke ter skrbeti za njihovo dobro vzgojo in pouk, ker je zaradi velikega števila otrok in vsled nesocialne politike zastopnikov velikega kmetijstva in industrije vsako vzgojno delo oteženo, lahko rečemo onemogočeno. Današnja stanovanjska kriza, požrešnost stanovalcev sta mnogokrat vzrok, da družine z mnogoštevilnimi otroki ne morejo dobiti stanovanj in se jih vsakdo brani. Vse to da misli našemu ljudstvu, zlasti malemu človeku, ki ni nikjer zasčiten niti on niti njegova družina.

V Franciji so po zlomu meseca junijaa letošnjega leta takoj spoznali napačno politiko zadnjih let in so začeli podpirati družino, žal prepozno. Kakor nam je znano, je delo za družino v Rusiji in Nemčiji popolnoma drugačno urejeno, kot v drugih državah. Družina je temelj državnega blagostanja in državne obrambe. Kjer se pa nihče ne briga za družino, tam so posledice take, kakor smo gori omenili glede splavov. Vsled tega je nujno potreben zakon o zaščiti družine. Posebno podeželske občine bi bile s tem primorane k večji brigi za dobrobit mnogoštevilnejših družin. Tudi industriji pripada v tem oziru velika naloga, da bi naraščajočo dečo pomagala strokovno vzgajati in ji dajati strokovno zaposlitev. Dokler pa bo to stanje, ki smo ga preje omenili, trajalo dalje, si bodo morale tudi naše žene pomagati same. Ako ne bo pomoči, bo bela kuga upropaščala naš narod, ki bo postal narod starcev. Zasluga za to nesocialno gledanje bodo imeli merodajni faktorji, ki v 20 letih niso ničesar pozitivnega ustvarili za zaščito slovenske družine.

★

Pretečeni teden je pregledoval neki naš tovariš stroj za mešanje betona in ga hotel na mestu popraviti. To pa ni bilo po volji predelavcu oziroma nadzorniku, zaposlenemu na dotični tretjini. Spozabil se je ter dal tovarišu — delavcu dve zaušnici. Svetujemo temu gospodu, da lahko odnese to svojo modo tja, od koder jo je prinesel. S to klofuto se je dogodil pri nas prvi slučaj in kaj takega ne pomnijo niti najstarejši rudarji. Takega sistema nismo pri nas vajeni in ga tudi ne maramo. Dotičnemu gospodu pa svetujemo, naj preneha s svojo fizično silo, ki naj jo uporablja kje drugje. Toliko zaenkrat, drugič pa pridemo z imenom na dan.

Rudarji smo nad tem postopkom skrajno razburjeni.

V neki gostilni sem poslušal razgovor med gostilničarko in nekim rdečim generalom, ki mu je tožila, kaj bo še nastalo, ako se bo draginja tako dvigala. Pogovor je tekel naprej, na kar so prišli na vrsto rudarji in njihove povišane meze. Ta general je zatrjeval gostilničarki, da so dobili rudarji mnogo, a niso zadovoljni.

G. rdečemu generalu povemo, da so rudarji res dobili povišek in so samci res lahko zadovoljni, a družinski očetje ne, ker so dobili premalo in morajo trpeti pomanjkanje zlasti delavci obdarjeni z veliko družino. Rudarji sedaj vidimo in čutimo na lastni koži, da g. sodrug nima socialnega čuta do svojih sodrugov.

Hoče

Zaradi zaključitve sezonske dela v tvornici za impregniranje lesa je podjetje odpustilo skoraj vse delavstvo. Čez zimo bo brez vsakega zasluga. Podjetje je bilo toliko uvideno, da je dalo delavstvu predjem že na račun zasluženega prihodnjega leta, kar je lahko za zgled ostalim tovarnam.

Redni letni občni zbor naše podružnice se bo vršil v nedeljo, dne 24. novembra 1940 ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne »Krajtner« v Rogozi pri Hočah.

Vabimo vse članstvo, da se tega občnega zbora udeleži polnoštevilo.

Holmec

Člane Zveze rudarjev podružnica Holmec prosimo, da naj malo bolj na primeren način izkazujejo svojo nevljudnost proti našim članom NSZ. Takšne izraze, kakršne je rabil član ZRJ v jami dne 10. oktobra 1940 med delovnim časom, odklanjamo, kajti kaj, ki ni za nas vreden, da bi se z njim ubili, je pa vreden njihove neotesanosti in primeren za ljudi z živalskim instinktom. Mi vsi se borimo za boljše življenje vsega našega delavstva in mora biti način boja dostojnejši, kakor pa sredstva, ki ga uporabljajo nekateri »gospodje rdeči rudarji«.

Kdo ima več socialnega čuta in smisla za borbenost, o tem se ne bomo prerekli, ker danes že vsak rudar na Holmcu ve, da se z zmernim svojim nasprotnikom ne da nič doseči, ampak samo s pozitivnim delom in odkritosrčnostjo napram vsakemu sotrpinu — delavcu. K ZRJ pa seveda ne bomo pristopili, ampak vabimo zavedne rudarje, da zapustijo skrahirano in preživelo družbo marksizma in vstopijo tja, kamor spadajo slovensko in jugoslovensko orientirani delavci. Vabimo tudi mlade fantičke, naj se organizirajo pri nas, da bodo v Narodni strokovni zvezi izvedeli, kako živi in dela zaveden delavec.

Laško

Dopisnik »Delavske politike« si prilaša izključno pravico za reševanje vprašanj delavstva laške pivovarne in sicer po marksističnem receptu, ker je po njegovem mnenju samo marksistična teorija zveličavna pot za proletariat v Laškem. Ker pa morajo besedam slediti dejanja in teh ni in jih tudi biti ne more, zato delavci odločno odklanjajo njega in njegovo marksistično ideologijo, do katere nimajo in ne morejo imeti zaupanja.

Ne bi se pečali s tem, če ne bi njegovi članki nosili podpis »Zavedni delavci«. Za javnost je pa vendar dobro, da izve, kdo so zavedni delavci in koliko jih je. Dopisnik »Delavske politike« si je v svoji osamelosti poiskal družbo, t. j. nekoga delavca, ki je pustil delo v gost piv. Laško. Tako sta se našli dve sorodni duši ali po mnenju dopisnika »Delavske politike« »zavedni delavci«. Ta dva se z združenimi močmi zaganiata v plodovito delo NSZ in sovražita modro barvo kot puran rdečo. Zmerjata nas, da smo narodno zavedni. Tema dvema gospodoma povemo, da delavstvo zaupa Narodni strokovni zvezi ravno zato, ker je narodna organizacija, v katero mora imeti zaupanje vsak zaveden slovensko in jugoslovensko orientiran delavec, dobro se zavedajoč, da mu tuja marksistična ideologija ne bo nikdar pomagala v boju za lastne pravice. Mi zaupamo v svojo lastno moč in v moč naroda, zato smo zavedni narodni delavci.

Tov. Knez Drago je odšel na novo službeno mesto v Celje in ga bo podružnica NSZ v La-

škem občutno pogrešala. Bil je vedno v prvih vrstah, kar mu je mnogokrat škodovalo pri govorih predpostavljenih, ker so sprevideli njegov razum in njegovo odločno voljo. Nikdar ga ni nič oviralo, da ne bi žigosal krivic, ki jih trpe njegovi somišljeniki; zbuja je v delavcih nacionalno zavest in krepil moč v samega sebe. Narodni delavci mu želimo obilo uspehov in se mu za njegovo neumorno delo v narodno naprednih vrstah najlepše zahvalujemo, želimo mu na njegovem novem mestu najlepših uspehov!

Delavstvo Gost. piv. Laško

Maribor

Zaradi neprestanih odpustov in pomanjkanja surovin pri tvrdki Hutter grozi popojava ustavitve obrata, kar bo občutno prizadelo tisto delavstvo, ki ima sploh še nekakšen zaslužek. Vsekakor bo treba pohiteti z ustanovitvijo centralnega podpornega fonda, da ga katastrofalna redukcija delavstva ne prehit. Ravno tako važni postajajo problemi o ustanovitvi tovarniških konsumov, na kar opozarjamo zaupnike, naj tega problema nikdar ne izgubijo iz evidence.

Podružnica je dosegla z upravo gledališča sporazum, po katerem bodo dobivali delavci vstopnice za nedeljske popoldanske in večerne predstave po polovičnih cenah. Karte za gledališče se naročajo v tajništvo.

V nedeljo dne 24. t. m. bo ustanovni občni zbor sportnega kluba »Bratstvo« na Pobrežju, kamor vabimo vse tovariše, da se ustanovnega občnega zbora tega delavskega nacionalnega kluba polnoštevilno udeležijo in se v klubu tudi udeležujejo.

Tovarna Hutter je dobila obvestilo, da je del bombaza iz Turčije za trdiko že prispel v Zemun. Skrajni čas.

Videm-Krško

Seja podružničnega odbora NSZ v Vidmu ob Savi se vrši pri tov. predsedniku Jurkoviču za vse člane odbora, ki niso v službi obvezno v soboto ob pol 17.

Pozivam vse, ki se zanimajo za koledarček NSZ — cena je 8 din — da se zgledajo pri tov. Pribožiču Karlu, ozir. pri tov. predsedniku, kjer ga lahko naroče. Dolžnost vsakega člana je, da si ga nabavi. Vsebinsko bo tako zanimiv, da ga bo moral posedovati vsak zaveden član NSZ. Ker se je stalež delavstva zvišal čez normalo radi prihoda tovarišev z orožnih vaj, je bilo vodstvo tovarne primorano gotovo število delavstva odpustiti, vendar z zagotovilom na skorajšnjo ponovno zaposlitev. Vse prizadete tovariše vabimo, da se oglašijo pri zaupnikih radi evidence.

Mežica

Podružnica NSZ ima v nedeljo 24. t. m. ob 9. sestanek v veliki sobi gostilne g. Stoparja. Na dnevnem redu bo tudi vprašanje o ustanovitvi rudarskih zadrug.

Cene se pri mežiških trgovcih in mesarjih pretirano dvigajo, zato moramo poskusiti delavci sami, da si zboljšamo položaj. Pokažite zanimanje in odločnost, zato v nedeljo vsi na sestanek; naše vabilo ne sme biti brez odziva.

Naše rudniško podjetje, katerega lastniki so Angleži, je pred nekaj meseci popolnoma ugodilo prošnji za povišanje draginskih doklad. Dogovor je bil sklenjen na podlagi indeksa, ki se vsaka dva meseca na novo sestavi. Lahko trdimo, da je dogovor v sedanjih časih eden najboljših, kar jih more delavstvo sploh doseči. Vendar pa nam ta ugodnost ne nudi zadostnega za sedanje draginje, ker se cene stalno dvigajo, tako da imamo vsak dan druge. Ko se naše žene vračajo vsakega 1. in 15. iz trgovin, so v velikih skrbih, da se ne bi zadožile, ali pa da jim bo kljub štednji zmanjkalo blaga pred določenim časom. Ako pa se v trgovinah pritožijo, da je to ali ono blago predrago, jim zabrusi trgovec v obraz draginske doklade. Mnogokrat se tudi zaničljivo zasmeje in pravi: »Kar pustite, bomo dražje prodali!«

Cene živil so pri nas, ker imamo več trgovin in med njimi tudi dva konzuma, zelo zanimivo poglavje. V naših trgovinah so cene jako različne. Pri trgovcu A. so isti predmeti za 1 ali 2 din dražji kakor pri trgovcu B. Posebno razliko opazamo pri olju masti, sladkorju in manufakturi. Tukaj bo pač nujno potrebno, da se take razlike preprečijo. Človek je še posebno razo-

čaran nad našimi delavskimi konzumi, ki so bili ustanovljeni zato, da ščitijo delavstvo pred navijanjem cen, ozir. pred izrabljanjem privatnega kapitala. Glavna njihova naloga je regulirati cene in omogočiti delavstvu cenejši nakup vseh življenjskih potrebščin. Pri nas pa to na žalost ne drži in se je izkazalo, da v konzumih prodajajo prav tako drago kakor v privatni trgovini.

Kljub temu, da so se draginske doklade od januarja povišale že za polovico naše predvojne plače, plačujemo mnogo težje in smo v skrbih, kaj nam bo prinesla bodočnost. Ni treba posebej omenjati, kako močno in izdatno hrano mora imeti delavec, zaposlen globoko pod zemljo, stoječ vsak dan v vodi ali pa dela v topilnici, kjer je zrak napolnjen s strupenim plinom. Brez izdatne hrane mu ni mogoče zadostiti nalogi, ki jo ima izvršiti kot rudar. Slabo hranjen delavec in na šihu lačen, bo kmalu podlegel najrazličnejšim boleznim ter ne bo za delo sposoben. Kaj bi pomenil tak udarec za nas in naše družine si lahko predstavlja vsak, ki živi v našem rudarskem kraju.

Vsakomur bo znano, da imajo rudarji tudi po starih rudarskih naselbinah svoje zadruge. Iz različnih poročil slišimo, kako blagodejno vplivajo take zadruge za naše zasebno gospodarstvo, kajti če hoče trgovec, da bo še nadalje obstojal v takšnem kraju, mora pač svoje cene prilagoditi zadrugam, oz. cenam onih zadrug, ki je vodilni faktor dotične naselbine. Naš kraj je eden najstarejših rudniških naselbin, saj so že pred 100 leti pričeli naši pradedje s kopanjem svinčne rude. Tako bi morali že imeti takšno svojo zadrugo. Vendar niso imeli delavski predstavniki nobenega smisla za take gospodarske ustanove. Pozivamo danes delavstvo, da v teh resnih dnevih, ko samo na sebi občuti vso težo dvigovanja cen, prične resno misliti na ustanovitev takšne zadruge, ki bo v rokah rudarjev in ne v oblasti dražilcev živčevja. Globoko smo prepričani, da bo med nami malo belih vran, ki se ne bi poprijeli dela z največjim veseljem in pomagali sebi do cenejšega nakupa blaga. Zakaj bi še nadalje bogatili druge in dopustili, da bi šel nakup skozi več prekupovalcev, mi pa bi ostali izkoriščani, revni in zaničevani. Pričeti moramo z delom, ki nam bo koristno in ki nas bo gospodarsko dvignilo in osamosvojilo.

Zelimo, naj začne vsak tovariš resno razmišljati o tem in naj tolmači svoje misli svojemu sotrpinu. Nočemo biti več zatirani in prepuščeni vplivu drugih, da žanjejo, mi pa trpimo.

RADIO

Liubliana

od 24. do 31. novembra.

Nedelja, 24. novembra: 8.00: Jutrnj pozdrav. 8.15: Godalni kvartet (Ornikova, Marin, Ivančič in Šedlbauer). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (Jože Jagodic). 10.00: Šramel »Škrjanček«. 10.40: Godalni oktet (plošče). 11.00: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Koroške pesmi (Fantovski kvartet). 13.40: Vsakemu nekaj in nekaj za vse (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Ali se škropljenje sadnega drevja izplača (Priol Josip). 18.30: Operna glasba (sodelovali bodo Milica Polajnarjeva, Andrej Jarc in radijski orkester). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.30: Slovenska ura: Ob 140-letnici rojstva Antona Martina Slomška. 20.30: Koračnice slavnih mož (plošče). 21.15: Vijolinski koncert (prof. Jan Šlais, pri klavirju Ruža Šlaisova). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pesmice iz operet (plošče).

Ponedeljek, 25. novembra: 7.00: Jutrnj pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Pisan drobiž (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). 18.20: V veselem ritmu (plošče). 18.40: O podnebnih zemljevidih Slovenije (dr. Reja). 19.00: Na-

povedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). 20.00: Vojaške godbe igrajo (plošče). 20.30: Garrick-Smole: Varh, veseloigra v dveh dejanjih (člani gledališča v Ljubljani). 21.30: Nekaj Dvořakovih skladb (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Torek, 26. novembra: 7.00: Jutrnj pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Veselje na deželi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 14.15: Šolska ura: Ko listje pada. Kramljanje z mladino (Miroslav Zor). 18.00: Solistični koncert (Čenda Šedlbauer — violončelo, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). 18.40: Naslonitev Rusije na Carigrad (Fran Tersegilav). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). 20.00: Večer klasične glasbe. Sodelovali bodo Ali Dermelj (violina), Filip Matheis (viola) in radijski orkester. Dirigent Šijanec. 21.30: Waldteuflov valčki (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Tamburaški orkester.

Sreda, 27. novembra: 7.00: Jutrnj pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Iz znanih oper (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Okrogli napevi (plošče). 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura: a) Prešern in mi — ob 140-letnici rojstva (Fran Vodnik). b) Oddaja za dijake. 18.40: Boj za petrolej (dr. Alojzij Kuhar). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Čajkovskij: Uvertura 1812 (plošče). 20.00: Ob 75-letnici rojstva dr. Janeza Ev. Kreka. 21.20: Kvartet pihal. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Četrtek, 28. novembra: 7.00: Jutrnj pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Solistične drobtine (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Kmečki trio. 14.00: Poročila. 18.00: Vsakemu nekaj (radijski orkester). 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Iz slovenskih krajev (plošče). 20.00: Pevski zbor »Krakovo-Trnovo«. 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Petek, 29. novembra: 7.00: Jutrnj pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11.00: Šolska ura: 1. december. Razgovor dveh učencev bežigradske poskusne šole. 12.00: Naša pesem (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze: Smuk v Bohinju. 18.00: Ženska ura: Mati pripravlja igrače (Emi Oražmova). 18.20: Obisk pri Johannu Straussu (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi. 19.25: Nac. ura. — 19.40: Udo-vičeva in Laušetova (plošče). 20.00: Klavirski koncert: Jadviga Štrukelj-Požnelova. 20.45: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za oddih (plošče).

Sobota, 30. nov.: 7.00: Jutrnj pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Pisan venček — za veselje. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pisan venček — za veselje. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: Z otroci kramlja Manica Komanova. 17.30: Igrače na izbiro (plošče). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Citraški igrajo (plošče). 20.00: Zunanje politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »Od Rajhenburga do Podsredek«. Rokopis: Davorin Petančič. Izvajali bodo domačini. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

SUMLJIV

»Kaj ste po poklicu?« vpraša narednik mladega rekruta.

»Požiralec mečev,« odvrne rekrut.

»Tako, tako...« reče nezaupno narednik in se obrne k ostalim vojakom, »tako pogledajte, če imate še vsi bajonete...«